

Mestské zastupiteľstvo mesta Modry

Bod č. 14

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva mesta Modry
Dňa **14.07.2022**

Predkladateľ:
Petrakovič Juraj, primátor

Spracovateľ:
Brazdovičová Silvia, projektová manažérka

Dizajn manuál mesta Modry

Návrh uznesenia

Uznesenie č. .../25/2022

z **25.** zasadnutia Mestského zastupiteľstva mesta Modry,
konaného dňa **14.07.2022**

Mestské zastupiteľstvo mesta Modry **berie na vedomie** informáciu o spracovaní dizajnu manuálu verejných priestorov mesta Modry ako podklad pre usmerňovanie a koordináciu investičnej činnosti vo verejnom priestore mesta Modry.

Dôvodová správa

Vypracovanie dizajn manuálu verejných priestorov mesta Modry bolo jednou z aktivít projektu Deň hlíny – Čaro hlíny.

Cieľom spracovania dizajn manuálu bolo zosúladenie štýlu označovania ulíc, historických budov a pamiatok v centre mesta. Bol vytvorený dizajn manuál a kreatívny koncept keramického označovania verejných budov, názvov ulíc a čísel domov. Prostredníctvom zakomponovania umeleckých črt do predmetov, ktoré sú určené na každodenné použitie, sme chceli priblížiť umenie k obyvateľom a návštevníkom Modry. Nový dizajn manuál predstavuje spoluprácu medzi architektmi, umelcami a historikmi. S vypracovaným dokumentom, ktorý bude mať odporúčací charakter, budú oboznámené dotknuté strany (miestnych vlastníkov nehnuteľností a podnikateľov) a široká verejnosť. Dokument bol konzultovaný a schválený Krajským pamiatkovým úradom Bratislava a Stavebným úradom Modra.

Predložený návrh definuje zásady tvorby verejných priestorov a kladie si za cieľ usmerniť a koordinovať investičnú činnosť vo verejnom priestore mesta Modry.

Vypracoval:

Brazdovičová Silvia, projektová manažérka

Dizajn manuál verejných priestorov mesta Modry

Manuál verejných priestorov pamiatkovej zóny mesta Modra

Verejný priestor je fyzický priestor v meste voľne dostupný každému. Vytvárajú ho ulice, námestia, parky, aleje, nádvorja.

Priestor, v ktorom žijeme, vytvárajú všetci – mestská samospráva, správcovia a majitelia budov, ciest, ale aj prevádzkovatelia obchodov, obyvatelia či návštevníci mesta. Týka sa každého z nás.

Verejný priestor nie je len fyzickým priestorom, v ktorom sa pohybujeme, je živým organizmom, miestom stretnutí, oddychu, kultúrnospoločenských, komerčných a mnohých ďalších aktivít.

To, ako verejný priestor vyzerá a funguje, je vizitkou každého mesta, napovedá návštevníkovi o jeho chode, obyvateľoch aj celej spoločnosti. Odráža sa v ňom nielen súčasnosť, ale aj minulosť, génus loci a tradície.

Pre lepšie fungovanie verejného priestoru je dôležité definovanie pravidiel a princípov, v ktorých sa odráža spoločný cieľ vytvárať harmonické a bezpečné prostredie pre všetkých.

Ide najmä o fyzické prvky, ktoré sa v rámci priestoru postupne menia, dopĺňajú ho a napomáhajú jeho užívaniu:

lavičky, lampy, smetné koše, terasy, reklamné pútače, kvetináče...

Na to, aby mesto slúžilo všetkým, bolo príjemné, živé a udržalo si svoj charakter, je potrebné zapojiť do jeho tvorby všetkých aktérov, mať pravidlá a spoločný cieľ.

Hľadanie tohto riešenia a definovanie pravidiel na jeho dosiahnutie je cieľom tohto manuálu.

Zároveň Modra ako mesto s tradíciou výroby keramiky má snahu o opätovné uplatnenie keramiky vo verejnom priestore. Možnosti sú predmetom samostatnej kreatívnej časti.

„Kvalita závisí od primeranej vybavenosti, uličného mobiliáru, parteru, od atmosféry, ktorá sa tu podarí vytvoriť. To sa dá dosiahnuť najrozličnejšími spôsobmi. Vianočné trhy sú o inom ako letné koncerty či rôzne slávnosti. V Taliansku hádžu po sebe paradajkami, Španieli sa naháňajú s býkmi. Každý verejný priestor je iný a je dobre, keď má svoje vlastné špecifikum, ktoré ho odlišuje od iných, susedných.“

Š. Šlachta v diskusii

<https://www.uzemneplany.sk/zakon/diskusie-verejne-priestory>

Obsah:

I. Úvod

- Ciele a používanie manuálu
- Vymedzenie územia
- Súčasný stav
- Odkaz minulosti
- Vízia do budúcnosti
- Keramická tradícia

II. Manuál verejných priestorov

- Spevnené plochy
 - Plochy chodníkov, parkovania, komunikácií, materiály
- Mobiliár a prvky drobnej architektúry
 - Lavičky
 - Smetné koše
 - Stojany na bicykle
 - Kvetináče
 - Stĺpiky
 - Terasy
 - Informačné nosiče
 - Pitné fontány
- Reklama a označovanie prevádzok
 - Legislatíva
 - Vysvetlenie pravidiel reklamy, jej vhodné a nevhodné použitie
 - Zásady dobrého návrhu
 - Čo je zakázané
 - Vývesné štíty a výstrče
 - Firemné nápisy
 - Dvernice, okenice
 - Vitríny a ponukové tabule
 - Výklady a polepy
 - Markízy
 - Voľne stojacie zariadenia – „áčko“, trojnožky, mobilné reklamy

III. Kreatívna časť – Uplatnenie keramiky vo verejnom priestore

IV. Prípadová štúdia

I. Úvod

Ciele a používanie manuálu:

Verejný priestor Modry má svoje špecifiká a problémy. Tieto problémy nie sú ojedinelé, rieši ich väčšina samospráv, hľadá spôsoby a stratégie ako verejný priestor v dlhodobom horizonte kultivovať.

Ide o problémy spojené s dopravou, nedostatkom zelene, nevhodnou reklamou alebo neestetickými a nefunkčnými prvkami drobnej architektúry. Ďalšou výzvou je zmena klímy a potreba takých úprav, aby sa dalo v mestách naďalej príjemne žiť.

V súčasnosti je dosť bežným javom, že si samosprávy vytvárajú vlastné manuály verejného priestoru, v ktorých riešia špecifiká mesta a definujú pravidlá. Manuál sa môže stať súčasťou zásad pamiatkovej obnovy alebo podkladom pre VZN.

Spoločným zámerom je, aby verejný priestor, ktorý spoločne využívame, bol funkčný a vizuálne príjemný, vystihoval históriu a génia loci mesta a zároveň mal schopnosť žiť moderne.

Preto je potrebný dokument, ktorý práve držíte v rukách. Má napomôcť zosúladieniu a vytvoreniu pravidiel.

Pravidlá sú potrebné na to, aby sa dali malé či väčšie zásahy a zmeny smerovať k spoločnému cieľu a vytvoriť tak harmonické prostredie bez rušivých elementov.

Snaha o porozumenie a vízia do budúcnosti sú základom úspešnej spolupráce medzi samosprávou – mestom Modra, podnikateľmi, obyvateľmi mesta.

Pre tieto cieľové skupiny je manuál určený.

Manuál zároveň vysvetľuje procesy, ktoré sú v tvorbe verejného priestoru definované zákonom.

Má byť prehľadným pomocníkom pre kohokoľvek, kto do verejného priestoru vstupuje a má zámer niečo nové vytvárať.

Ide o „živý“ dokument, ktorý bude na základe skúseností a nových podnetov modifikovateľný. V ďalšej etape je možné dopracovanie ďalších potrebných kapitol, špecifikácií alebo technických podkladov. Základný cieľ, kultivácia verejného priestoru, ostáva platný.

Bibliografia:

Manuál verejných priestorov, Metropolitný Inštitút Bratislavy. 2020.
Manuál pre MPR Žilina
Manuál tvorby verejných priestorov hl. mesta Prahy. Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy
Principy tvorby veřejných prostranství Brno. Kancelář architekta města Brna. 2019
MANUÁL VEREJNÝCH PRIESTOROV PRE PANENSKÚ ULICU A OKOLIE/
Ľudovít URBAN ateliér URBAN, s.r.o. 06 2019
Manuál dobré praxe reklamy a označování provozoven v městské části Brno-střed
Manuál pro kultivovanou Prahu 2020
Manuál pro kultivovanou Prahu Restaurační zahrádky 2021
MANUÁL REKLAMY MESTSKEJ PAMIATKOVEJ REZERVÁCIE ŽILINA 2019
MANUÁL TVORBY VEREJNÝCH PRIESTRANSTIEV Liptovský Mikuláš 2021

Modra – pamiatkový prieskum a Zásady pamiatkovej starostlivosti pre mestskú pamiatkovú zónu, Urbanistická štúdia Mestská pamiatková zóna Modra (Ing. arch. Šimová, Ing. arch. Hlubocká, 12/1998)

Spracovateľský kolektív:

© Design friendly, s.r.o.

Texty: Mgr. arch. Lucia Marušicová, Mgr. art. Peter Bližňák

Ilustrácie, grafický dizajn: Mgr. arch. Lucia Marušicová, Mgr. art. Peter Bližňák

Fotografie: Mgr. arch. Lucia Marušicová, Mgr. art. Peter Bližňák, archív KPÚ

Leškova, archív Slovenského národného múzea – Galéria Ignáca Bizmayera, archív Mesta Modra, súkromný archív rodiny Petrakovičovcov, archív Slovenskej ľudovej majoliky

Konzultácie: Mgr. Marta Belohorcová, Odborný radca KPÚ Bratislava,

Bc. Bibiána Piršelová, Ing. arch. Mária Lalinská, Slovenská ľudová majolika

Podakovanie:

Mimoriadne podakovanie chceme adresovať tímu MIB – Metropolitný inštitút Bratislavy, Sekcia verejných priestorov, riaditeľovi sekcie Ing. arch. Romanovi Žitňanskému za ústretový postoj k použitiu existujúcich materiálov, spracovaných inštitúciou zriadenou hlavným mestom.

Z komplexného, podrobného a odborne vysoko prepracovaného materiálu Manuál verejných priestorov vrátane všetkých dostupných častí sme mohli čerpať, inšpirovať sa a čiastočne použiť informácie v ňom spracované.

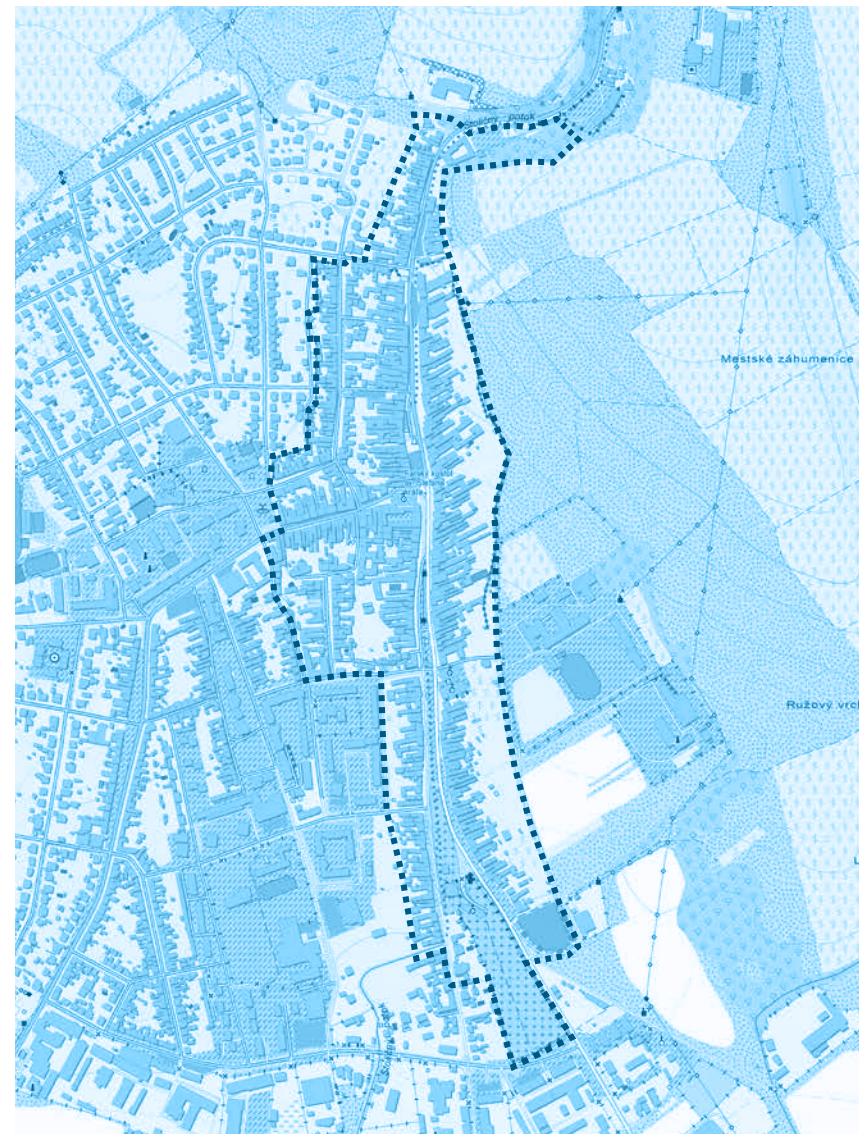
Je známe, že mnohé obce a mestá sa snažia vytvárať podobný dokument, mierne modifikovaný podľa špecifických požiadaviek. Nie je však v možnostiach menších samospráv ísť do takej podrobnosti a hĺbky problematiky, preto považujeme materiály MIB za kľúčové, dopĺňujúce typológiu a normy týkajúce sa verejných priestorov.

Vymedzenie územia

Pamiatková zóna Modra bola vyhlásená v roku 1991 a na celé územie sa vzťahuje zákon o ochrane pamiatkového fondu (č.49/2002 Z. z.). Znamená to, že celé územie je považované za historicky, architektonicky a urbanisticky natoľko hodnotné, že je chránené a všetky zásahy musia byť riešené so zámerom zachovania týchto kvalít.

Historické centrum Modry – ide o centrálnu pamiatkovú zónu vymedzenú ulicami: Dolná, Štúrova (námestie), Baštová, Moyzesova, Súkennícka, Kukučínova, Dukelská, Kostolná, Horná, Bodického

Súčasný stav

Verejný priestor historického centra Modry je vo vývoji.

Najpotrebnejšie sú zásadné zmeny – opravy ciest a chodníkov, preorganizovanie dopravy, parkovania, výsadba a rekultivácia zelene, infraštruktúra, doplnenie mobiliáru. Mesto postupne obnovuje verejný priestor, vznikajú nové prevádzky, organizujú sa zaujímavé podujatia. Modra sa stala vyhľadávaným turistickým miestom, cieľom cyklistických výletov, záujemcov o históriu, keramickú tradíciu, víno.

Postupnosť nie je na škodu, je to prirodzený vývoj, kde je dôležité, aby vo výsledku bol verejný priestor konzistentný a používal jednotné princípy.

Regulácia prvkov verejného priestoru je chápaná rámcovo tak, aby výber materiálov, mobiliáru, riešenie reklamy a ostatných prvkov verejného priestoru bol koherentný, sledoval jednotný charakter a víziu.

Má odporúčací charakter.

Pre verejnosť je manuál najmä informačno-osvetovým materiálom, pre lepšie pochopenie spoločného zámeru tvorby a užívania verejného priestoru.

Problematikou verejného priestoru sa zaoberajú dokumenty – Modra – pamiatkový prieskum a Zásady pamiatkovej starostlivosti pre mestskú pamiatkovú zónu, Urbanistickej štúdií Mestská pamiatková zóna Modra (Ing. arch. Šímová, Ing. arch. Hlubocká, 12/1998).

V týchto dokumentoch sa konštatuje nevyhovujúci stav prvkov drobnej architektúry, odporúčanie sa týka ich „*doplnenia v súlade s daným prostredím, na vysokej výtvarnej a remeselnej úrovni. Z dôvodu maximálnej snahy o prezentovanie miestnych individualít tu možno uvažovať aj o použití keramiky.*“

Charakter prostredia

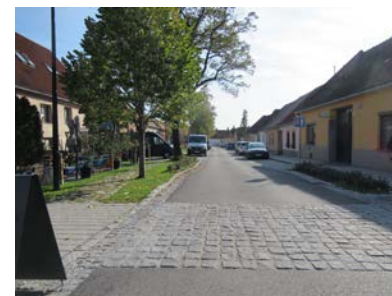
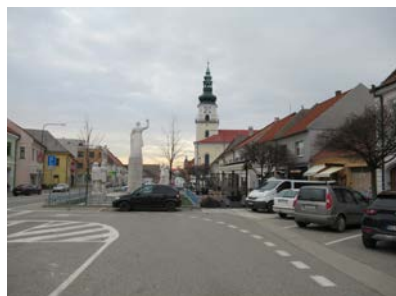
Riešené územie sa týka mestských priestorov s rôznymi kvalitami. Snažíme sa tieto typy jednoducho pomenovať a v ďalších kapitolách sa venovať vhodným príkladom v rámci konkrétneho prostredia.

V zásade ide o dva typy prostredia – mestské historické a prírodné prostredie.

A – hlavný mestský priestor

Hlavným verejným priestorom je námestie – Štúrova ulica. Ide o najproblematickejší a zároveň najdôležitejší verejný priestor mesta, kde sa v súvislosti s dramatickou dopravnou situáciou nezačala zásadná obnova. Postupne sa obnovujú historické budovy a vznikajú nové prevádzky. Malými čiastočnými úpravami sa mesto aj podnikatelia snažia skultivovať a upraviť aspoň menšie využívané časti.

Táto lokalita musí byť preverená a predefinovaná samostatnou architektonicko-urbanistickou štúdiou, projektom obnovy.

B – historické ulice

Ulice *Dolná, Baštová, Moyzesova, Súkennícka, Kukučínova, Dukelská, Kostolná, Horná, Bodického* sú v procese obnovy – prebieha reorganizácia dopravy, obnova povrchov a infraštruktúry, ako aj zelene. Majú mestský charakter, zatiaľ v rámci nich nie je osadený mobiliár.

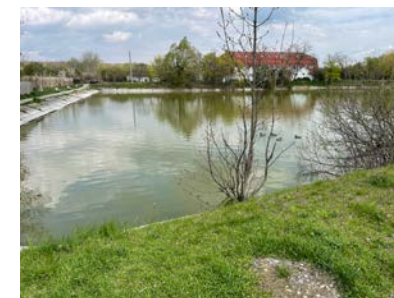
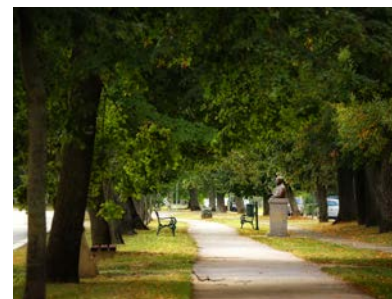
C – nádvorie, mikropriestory

Ďalšie verejné alebo poloverejné priestory sa nachádzajú na nádvoriach verejných objektov. Tie vytvárajú mikrosvet – zaujímavé miesta s vlastnou identitou. Je vhodné podporovať túto rôznosť a nechať vyniknúť ich atmosféru.

D – prírodný charakter

Alej na Dolnej ulici, Kostolná ulica (za hradbami) a rybník, ako aj areál cintorína majú prírodný charakter.

Odkaz minulosti

Historický vývoj mesta Modra

Modra patrila v minulosti medzi popredné kultúrne strediská, jej história je spätá so zamestnaním obyvateľov, s keramickou tradíciou a s rozvojom vzdelanosti. Modra sa nachádza na starom kultúrnom území západného Slovenska. Jej založenie spadá do veľkomoravského obdobia. Po zániku Veľkomoravskej ríše sa stala súčasťou Uhorského kráľovstva. Prvá písomná zmienka o Modre pochádza z roku 1256 (listina Belu IV.) Po vymretí Arpádovcov sa začiatkom 14. storočia mesto dostalo do vlastníctva Matúša Čáka Trenčianskeho a následne do majetku Karola Róberta z Anjou. Jeho nástupcom sa stal Ľudovít I. a od roku 1361 bola vedená ako majetok uhorskej kráľovnej. Mesto bolo vyňaté z pod právomoci bratislavského župana a spadalo priamo pod správu richtára, mestskej rady a kráľovského oficiála. Súčasťou výsadnej listiny sa stala kodifikácia modranského vinohradníckeho práva. Na prelome 13. a 14. storočia začali územie Modry osídľovať nemeckí kolonisti. V priebehu niekoľkých desaťročí získalo charakter nemeckého mestečka. Nemeckí mešťania pozdvihli hospodársku i kultúrnu úroveň mesta. Stali sa šíriteľmi nových reformačných myšlienok, ktoré prijali za svoje i Modrania slovenskej národnosti.

V nasledujúcom období sa vlastníkmí mesta stal šľachtický rod Stibora zo Stiboríc (1388 – 1436) a rod Orságovcov z Guty (1437 – 1569). Po vymretí posledného z rodov prešla Modra opäť do vlastníctva panovníka.

V priebehu 15. a 16. storočia spravilo mesto viacero krokov k získaniu nezávislosti. Stalo sa významným hospodárskym a cechovým strediskom. V roku 1607 dosiahlo najvyšší stupeň samostatnosti v podobe udelenia privilégia slobodného kráľovského mesta panovníkom Rudolfom II. V priebehu 17. storočia sa vykryštalizovali všetky zložky spoločnosti. Štatút slobodného kráľovského mesta si Modra udržala až do roku 1876, keď sa stala jedným z miest so zriadeným magistrátom.

Pre rozvoj správneho postavenia mala rozhodujúci význam úroveň a prosperita hospodárskeho života. Na prelome 16. a 17. storočia patrila Modra medzi najprosperujúcejšie remeselné strediská v Uhorsku. V meste pracovali obuvníci, debnári, krajčíri, kováči, súkenníci, tesári, murári, tkáči a hrnčiari. Základom hospodárskej prosperity sa stali majitelia živností, ktorí boli zároveň majiteľmi vinohradov.

Povahu mesta v rozhodujúcej miere ovplyvňovali aj cirkevné pomery a školstvo. Tradície modranského školstva siahajú až do 16. storočia. Modra sa stala synonymom vzdelanosti a kultúry. Rozhodujúci vplyv na charakter mesta v 19. storočí malo modranské evanjelické gymnázium a účinkovanie Karola Štúra a Jána Kalinčiaka. Popri gymnáziu sa nachádzali v Modre aj ďalšie školy. V roku 1870 bol založený učiteľský ústav (preparandia), štátna koedukačná meštianska škola a začiatkom 20. storočia šesťtriedna dievčenská škola. Okrem nich sa v meste nachádzali aj ďalšie dve odborné školy, od roku 1883 keramické učilište na výchovu učňovského dorastu a začiatkom 20. storočia bola do Modry z Bratislavy presídlená štátna štepárska škola. Mesto sa stalo významným školským strediskom, s ktorým bol úzko spätý jeho kultúrny život. Šíriteľmi kultúry sa stali miestni učitelia. Modranské školstvo zohrávalo významnú úlohu aj v slovenskom národnom živote a prispelo k zachovaniu a šíreniu slovenského národného povedomia.

Meštianstvo nadobudlo nový rozmer koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Jeho reprezentantmi boli zemanovia a príslušníci vážených modranských vinohradníckych rodín. Začiatkom 20. storočia sa k tejto skupine pridala aj miestna inteligencia. Meštiansky prvok sa odrážal v bývaní, obliekaní i v kultúrno-spoločenskom živote. Naplno sa rozvíjal v medzivojnovom období, keď sa meštania stali hlavnými organizátormi spolkového a spoločenského života. Zakladali záujmové, hospodárske a konfesionálne spolky. V Modre vznikol elitný spolok Modranské meštianske kasíno, turistický spolok, vinohradnícky spolok, ženský spolok, pohrebny spolok, rad cirkevných spolkov, Matica slovenská, Červený kríž, hasičský spolok či telocvičný spolok Sokol. Všetky zoskupenia sa angažovali v kultúrnom i politickom živote mesta. Organizovali divadelné predstavenia, besiedky, výlety, plesy a zábavy.

Medzi obyvateľmi angažujúcimi sa v spoločenskom živote mesta sa nachádzali osobnosti presahujúce miestny, lokálny význam. Vedľa veľikánov, akými boli Ľudovít a Karol Štúr s Jankom Kalinčiakom, patrili medzi nich Zochovci, Pavol, Samuel a Ivan Branislav, pobočník Tomáša Garrigue Masaryka a Milana Rastislava Štefánika Ferdinand Písecký, lesný správca Alexander Filípek, tlačiar Šimon Roháček i Dušan Jurkovič a jeho brat Vladimír.

Okrem kultúrnych a politických elit sa nositeľmi mestského životného štýlu stali remeselníci, obchodníci, neskôr živnostníci, inteligencia, úradníci, štátni a verejní zamestnanci a podnikatelia. Ich bývanie sa odlišovalo od ľudového prostredia, meštianske domy mali inú architektúru a interiér. Domy si stavali v centre mesta z tehál alebo kameňa. Najstaršie dochované stavby pochádzajú z obdobia renesancie. Domy najbohatších mešťanov na námestí boli dvojpodlažné, so zaklenutým prejazdom do dvora. Meštianske domy slúžili okrem bývania i na podnikanie. Majitelia zvykli prenajímať izby úradníkom, študentom i rekreantom. V spodnej časti domov prevádzkovali živnosti a v podbrániach vechy. Prízemné vinohradnícke domy boli priechodné, okrem obytných miestností v nich nechýbali priestory súvisiace so zamestnaním majiteľa, lisovňa a najmä pivnica. V Modre vlastnili vinohrady veľkovinohradníci i remeselníci. Vo vinohradníckych domoch sa tak nachádzali aj obchody, remeselné dielne a vechy. Živnosti bývali označené firemnými štítmami, ktoré boli identifikačnými znakmi majiteľa. Firemné štíty mali v obchode a remese dôležitý informačný význam, používali sa vo forme maľovaných tabúl alebo plastiek. Pre široké vrstvy menej gramotného obyvateľstva znamenali toľko, ako v súčasnosti nápis označujúci prevádzku. Na umeleckom stvárnení firemných štítov používaných v mestách záležalo aj magistrátu, preto nesmeli byť vyvesené bez jeho súhlasu. Napriek tomu, že sa začali neskôr rozširovať predpismi uzákonené firemné tabule s nápismi (s menom majiteľa, názvom obchodného a remeselného odboru), ako súčasť vonkajšej reklamy pretrvávali, i keď v menšej miere, aj niektoré pôvodné spôsoby vonkajšieho firemného označovania. Popri informačnej funkcii predstavovali zaujímavý výtvarný prvok a umelecké dielo v sídelnom priestore. Najdôležitejším priestorom mesta bolo námestie. Odohrával sa tu všetok verejný život od výročných jarmokov, týždenných trhov, manifestácia spoločenských stretnutí až po najímanie vinohradníckych robotníkov. Na ulici prebiehalo aj cajchovanie mier a váh. Na námestí sa nachádzali dôležité obchody, hostince i najdôležitejšie verejné budovy, kostol a radnica.

Na základe prameňov z konca 19. storočia a najmä medzivojnového obdobia možno konštatovať, že Modra mala malomestský až vidiecky charakter. Hlavným faktorom určujúcim vzhľad bolo vinohradníctvo. Historická domová zástavba sa vyvinula z radu pozdĺžnych domov orientovaných kolmo na ulicu. S rozvojom obchodu na prelome storočí sa prízemné miestnosti a uličné fasády viacerých domov adaptovali na predajné účely. Majitelia po vzore rakúskych a uhorských miest vybudovali vlastné obchodné priestory a dielne s výkladmi. Spravidla išlo o obdĺžnikové výkladné skrine slúžiace na vystavenie tovaru. Tieto konštrukcie boli drevené, farebne natreté, niekedy zdobené plastickým vzorom. Jednoduchším typom boli obchody otvárajúce sa dvoma krídlými, kazetovými dverami smerom do ulice, ktoré po otvorení slúžili ako informačná a reklamná tabuľa. Na prelome 19. a 20. storočia mesto zmenilo svoju tvár a zmodernizovalo sa. V uliciach bolo zakázané pásť husi, prať na potoku bielizeň, vybudoval sa verejný vodovod, mesto sa elektrifikovalo, skrášľovací spolok, ktorého členmi bola miestna elita, vysádzal stromy v aleji a staral sa o vybudovanie siete nových chodníkov. Doprave museli ustúpiť aj dve z troch mestských brán a časti opevnenia. Mesto sa otvorilo do priestoru, vznikli viaceré nové ulice a významné objekty mimo územia hradieb. V roku 1920 sa Modra stala sídlom okresu. Pre okresných úradníkov vystavalo mesto úradnícke domy, popri ktorých vyrástli nové vilkové domy. Modra získala novú tvár, stala sa vyhľadávanou oblasťou výletníkov a turistov, obľubujúcich dobré víno, peknú keramiku a prírodu neďalekého letoviska v Harmónii a na Piesku.

Vízia do budúcnosti

Radi sa vraciame do časov, ktoré nám pripomínajú prívetivosť a ľudskosť. Zlatým obdobím pre Modru bol koniec 19. a začiatok 20. storočia. Čaro malomesta a jeho autentický kultúrny a spoločenský život, v blízkosti vinohradov a lesov.

Spolky, vinohradnícka a keramikárska tradícia, významné osobnosti, ktoré ovplyvnili nielen lokálnu, ale aj európsku kultúru a politiku.

Spoločnosť ľudí rôznych národností a rôznych vierovyznaní žijúcich v mieri a porozumení.

Časy, keď je bežné sa stretávať vonku, medzi ľuďmi, v komunite.

Súčasná realita je iná, naše potreby sa zmenili. Ale ako sa ukazuje – potreba žiť mimo svoj príbytok, v komunite je v spoločnosti stále veľmi aktuálna.

Modra sa stáva veľmi atraktívnou najmä vďaka svojim zachovalým kvalitám.

Vízia pre Modru je uchovanie atmosféry malomesta, nadviazanie na tradíciu výroby keramiky, vinohradníctva a kultúry, vytvorenie dobrých podmienok na stretávanie ľudí, bezpečnosť a zdravé prostredie.

II. Manuál verejných priestorov

Spevnené plochy

Plochy chodníkov, parkovania, komunikácií, materiály

Dôležitým prvkom verejného priestoru je plocha, po ktorej sa pohybujeme. Chodníky, komunikácie, parkoviská či oddychové plochy svojím tvarovým a materiálovým vyhotovením definujú a vymedzujú priestor a určujú jeho kvalitu.

Zvyšujú atraktivitu miesta, majú vplyv na bezpečnosť a rozhodovanie o pohybe.

Pre spevnené plochy platí, že trvácnosť, kvalita a správne technické vyhotovenie sú zásadné.

Kvalitné materiály pekne starnú, nestrácajú na estetickej a funkčnej kvalite.

V rámci riešeného územia – pamiatková zóna mesta Modry – je proces obnovy spevnených plôch postupný. Preto je potrebné zadefinovať typy dlažieb a základné princípy tak, aby jednotlivé etapy mohli navzájom na seba nadväzovať a tvorili tak v konečnom dôsledku harmonický celok. Manuál nerieši konkrétne návrhy, má odporúčací charakter.

Základné pravidlá:

- zaručenie bezpečného pohybu a bezbariérovosť
- maximalizovanie plôch vodopriepustných, ktoré umožňujú vsakovanie dažďovej vody z dôvodu zlepšovania mikroklimy v meste. Ideálne je nezväčšovať spevnené plochy, ale rozširovať plochy zelene.
- použitie kvalitných materiálov so správnymi detailami napojenia, ideálne pochádzajúce z lokálnych zdrojov materiálov
- prepoužitie alebo zachovanie pôvodných prvkov dlažby

Súčasný stav:

Nakoľko je proces úpravy povrchov naviazaný aj na ďalšie úpravy (zmena organizácie dopravy, obnova infraštruktúry a pod.), ide o rozsiahlejšie projekty s vyššími nárokmi.

V rámci historického centra je v rekonštrukcii ulica Moyzesova, Kukučínova a nástupný priestor pred vstupom na cintorín na Dolnej ulici.

V rámci týchto priestorov už boli použité nasledovné materiály:

- žulový obrubník sekaný
- žulová dlažba – žulová kocka kocka 15/15 a 8/8
- miestny kameň – šlapáky
- drenážna dlažba pre parkovacie plochy – Siko
- zámková dlažba Klasiko 20/20 bez hrany, sivá – pojazdný chodník
- zámková dlažba Klasiko 20/20 bez hrany, antracit – pojazdný chodník
- zámková dlažba Klasiko 20/20 s hranou, sivá – chodník
- mlat

Príklady použitia materiálov:

Mestské prostredie

- **pochôdne plochy**

- kamenná dlažba
 - žulová kocka - malá 4 – 6 cm, stredná 10 – 12 cm, farebnosť sivá, piesková, béžová, melír
 - žulová platňa - hrúbka 6 cm, pojazdná 8 cm
 - opracovanie - trýskaný či pieskovaný kameň
- betónová dlažba
 - parkovanie ekodlažba Siko (20/20), Novator eko (20/40)
 - sivá, antracit
 - pozdĺžny formát betónovej dlažby – napr. Edel kombi Premac
- mlat
 - piesková farba

- **pojazdne plochy**

- asfalt (ekoasfalt)
- žulová kocka vo svetlých odtieňoch – piesková, béžová, sivá (15/15)

- **parkovanie**

- ekodlažba Siko (20/20), Novator eko (rozmer 20/40)
- žulová kocka vo svetlých odtieňoch – piesková, béžová, sivá (15/15)

- **pojazdne chodníky**

- žulová kocka vo svetlých odtieňoch – piesková, béžová, sivá
- kocky 15/15 vhodné pre pojazdne plochy alebo ako obrubník
- drenážny asfalt (asfalt s cementovou zálievkou, farba svetlá RODAL)
- drenážny betón, mlat - vo svetlých odtieňoch – piesková, béžová, sivá

- **obrubníky**

- žulový obrubník štiepaný
- žulový obrubník rezaný
- oceľová pásovina
- betónový obrubník

Prírodné prostredie

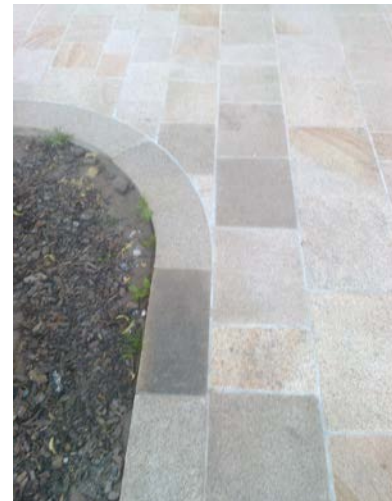
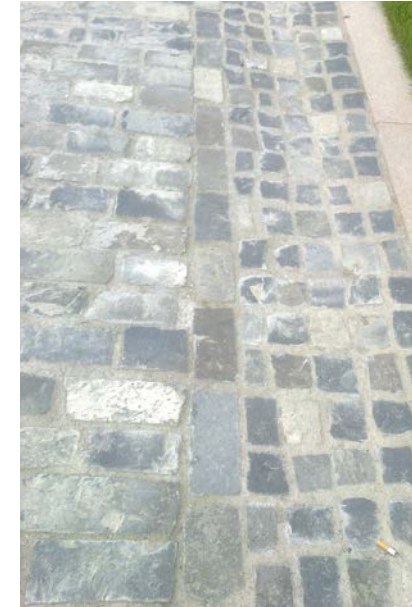
- **pojazdne plochy**

- žulová dlažba z odsekov
- betón s metličkovanou úpravou
- makadam
- oceľová pásovina
- žulový obrubník štiepaný

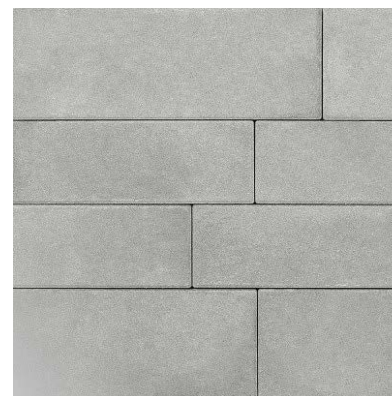
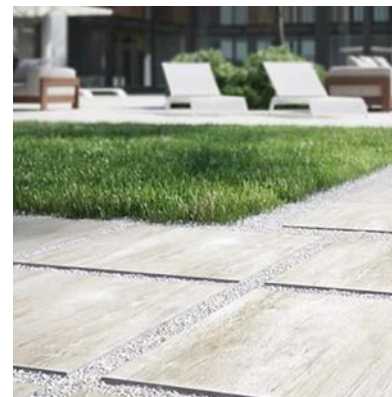
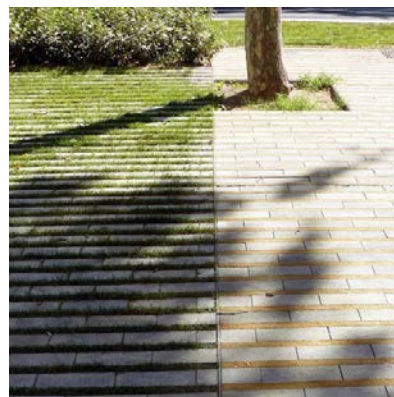

Kamenná dlažba

Betónová dlažba

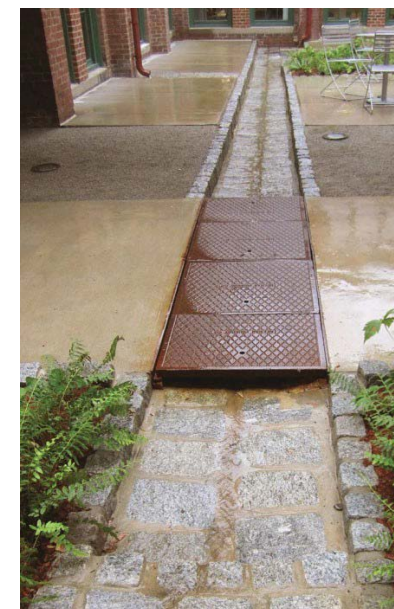

Mlat

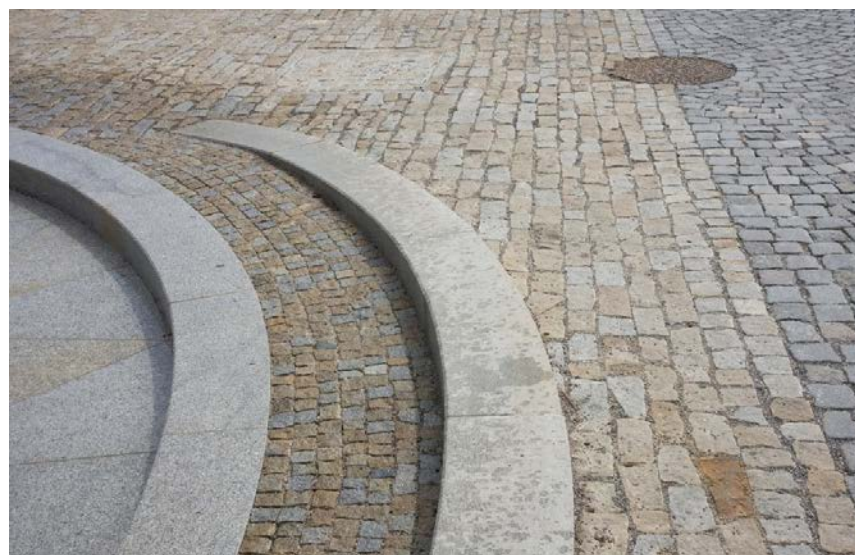

Rigol

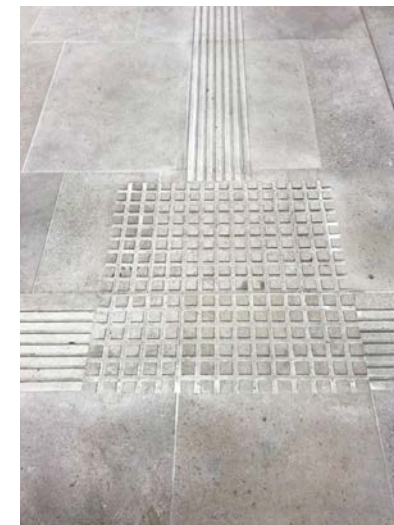
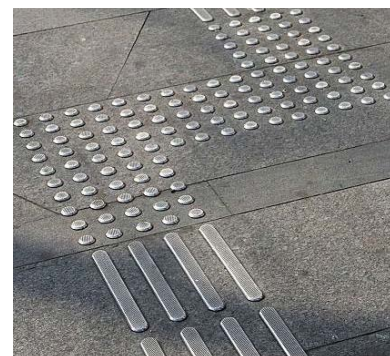

Obrubník

Chodík pre nevidiacich

Doplňky

II. Manuál verejných priestorov

Mobiliár a prvky drobnej architektúry

Mobiliár a prvky drobnej architektúry

Mobiliár a prvky drobnej architektúry sú základným vybavením verejného priestoru podobne ako je nábytok v interiéri bytu.

Verejný priestor sa vďaka vhodným prvkom stáva lepšie využiteľný a príjemný pre všetkých užívateľov.

Ide o množstvo prvkov, ktoré slúžia ako infraštruktúra pre cyklistov a chodcov, prvky na hru, výstavy, zábavu, oddych a akékoľvek iné zariadenie v rámci ulíc, parkov a námestí.

Mobiliár má byť v prvom rade funkčný, kvalitný, bezpečný a odolný proti poveternostným podmienkam a vandalizmu.

Okrem funkčnosti je dôležité, aby bol dizajnovovo vhodný pre danú lokalitu, prostredie funkčne a opticky dopĺňal a zároveň vizuálne nekonkuroval svojmu okoliu.

Historické centrum Modry nie je veľké a jeho časti a dajú definovať ako

- prostredie s mestským charakterom:
ulice Dolná, Štúrova (námestie), Baštová, Moyzesova, Súkennícka, Kukučínova, Dukelská, Kostolná, Horná, Bodického
- prostredie s prírodným charakterom:
Lipová alej, rybník, Kostolná ulica za mestskými hradbami

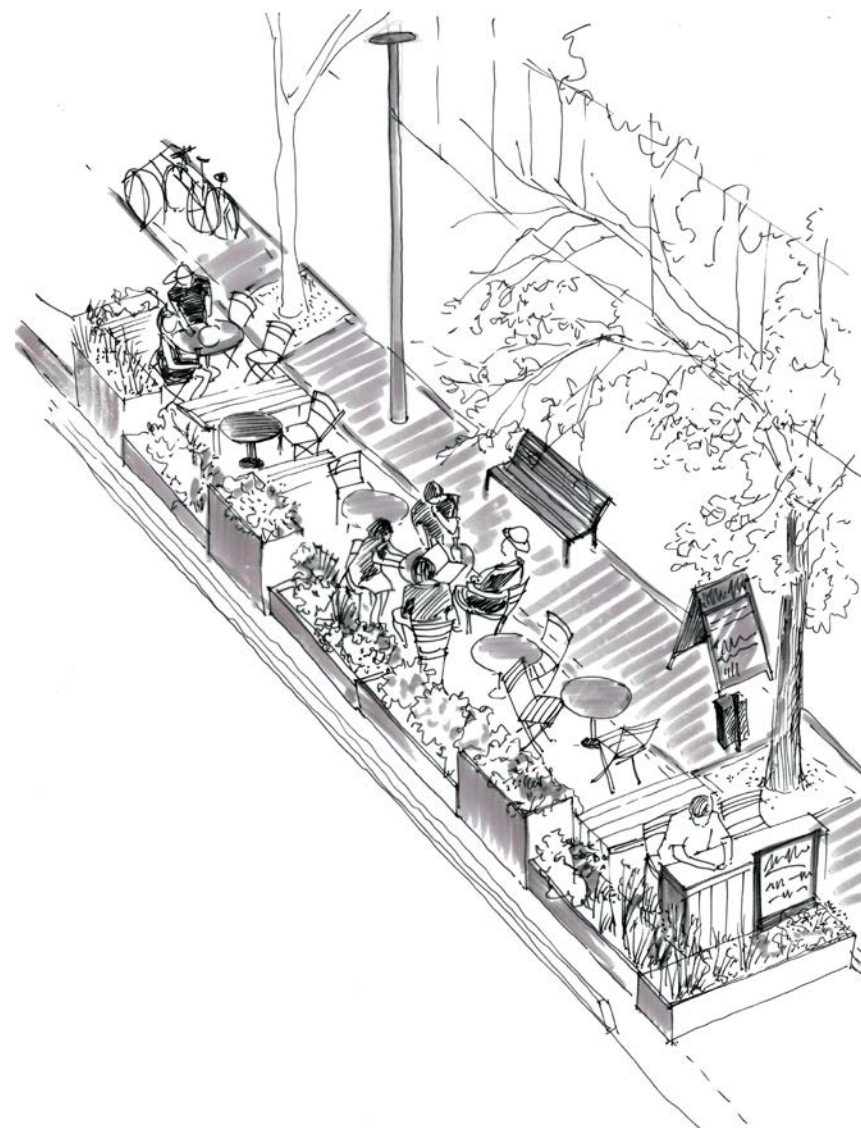
Prírodné prostredie zahŕňa aj vinohrady v tesnej blízkosti historického centra, ktoré však nie sú súčasťou riešeného územia.

Pre tieto dva typy prostredia sa snažíme uviesť princípy a príklady konkrétnych tvarových a materiálových riešení.

Princípy by mali byť podkladom pre mesto, ale aj súkromných investorov, ktorí vstupujú a ovplyvňujú stav verejného priestoru.

Riešené prvky mobiliáru:

- lavičky
- smetné koše
- stojany na bicykle
- stĺpiky, zábrany, mreže, zábradlia
- kvetináče
- informačné nosiče, vitríny, výlepné plochy
- pitné fontány

Súčasný stav:

V rámci historického centra sú použité rôzne typy mobiliáru s rozmanitým dizajnom a materiálovým vyhotovením. Ich technický stav je primeraný svojej životnosti.

lavičky

- historizujúce, náter zelená, drevo hnedá lazúra – alej, námestie, cintorín
- betónové lavičky – alej
- historizujúce, náter modrá, drevo biela lazúra – pri rybníku
- drevené s kovovou konštrukciou

odpadkové koše

- historizujúce, náter čierna, zelená
- betónové, plastové
- kovové s drevenými lamelami (čierna, náter dreva hnedá lazúra)

Súčasný stav:

stojany na bicykle

- nachádzajú sa pred prevádzkami, pred vstupom na cintorín, vo všeobecnosti v meste absentujú

stĺpiky, zábrany, mreže, zábradlie

- historizujúce, náter zelená, čierna

kvetináče

- pozostatky minulosti, nové vo forme drevených sudov
- rôzne typy kvetináčov pred prevádzkami

Súčasný stav:

informačné nosiče, vitríny, výlepné plochy

- vitríny otváracie – kovová konštrukcia (hliník)
- polepové plochy v nevyhovujúcom stave, rôzne tvary a vyhotovenie
- informačný box hranatý – súkromná firma, dobrý príklad

Základné pravidlá:

- **Mobiliár má vhodne dotvárať verejný priestor, nemá byť dominantným a rušivým.**
- **V rámci jedného priestoru je vhodné použiť jednotný dizajn mobiliáru.**
- **Mobiliár musí spĺňať požiadavky na používanie pre ľudí s obmedzenou mobilitou (priemer manipulačného priestoru pre vozíčkaru je 1,5 m).**
- **Na miestach, kde je to možné, by mali byť jednotlivé prvky mobiliáru používané spolu a koncepčne ladiť. Veľmi vhodná kombinácia je napríklad lavička, kôš a stojan na bicykel. Umiestňovať by sa mali v páse mobiliáru a zelene, osovo súmerne s inými prvkami vo verejnom priestore.**
- **Štandardná vzdialenosť akýchkoľvek prvkov mobiliáru od rozhrania s komunikáciou je 0,50 m.**
- **Prvky mobiliáru nesmú vytvárať prekážku.**
- **Minimálna priechodná šírka v zmysle STN 73 6110:**
 - 1,75 m – ak hranicu tvorí pevná súvislá prekážka (objekt, oploenie, múr, ap.)
 - 1,50 m – ak hranicu tvorí voľné priestranstvo, ktoré nie je ohraničené pevnou vertikálnou prekážkou (zeleň, zelený pás, nespevnená alebo spevnená neoploená plocha, ap.)

Podrobnejšia typológia priestorového usporiadania prvkov mobiliáru (vzájomné vzťahy, odstupy) je uvedená v materiáloch **MIB (Metropolitný inštitút Bratislava)** v manuáli verejných priestorov, princípy a štandardy. Dokumenty sú voľne prístupné a je možné do nich nahliadnuť.

Uvádzať len základné princípy na vhodné umiestnenie jednotlivých prvkov. Pre konkrétny projekt riešenia verejného priestoru je vhodné podrobnejšie preskúmať možnosti vo vzťahu k definovaným štandardom.

Podľa charakteru daného miesta navrhujeme typy mobiliáru, nejde o konkrétnych výrobcov alebo definitívne dizajny. Ich spoločným menovateľom je kvalita, materiál a udržateľnosť.

Ako princíp sme zvolili jednoduché tvaroslovie vychádzajúce zo základných tvarov (kruh – valec, štvorec – hranol), farebne zjednotené do matnej čiernej a antracitovej farby.

Použitie tvrdého dreva (najlepšie z lokálnych zdrojov), úprava náterom na báze olejov alebo termizáciou, ktorá nevyžaduje ďalšie nátery, snaha o prirodzený vzhľad dreva, zjednotenie.

Kvalitné materiály pekne starnú, sú trvácne.

Kotvenie prvkov nie je viditeľné, minimalizovaný spoj so základom.

Mobiliár môže byť doplnený keramickým prvkom. Konkrétny návrh sa nachádza v časti III. Uplatnenie keramiky vo verejnom priestore – kreatívna časť.

Zdroje:

<https://manual.mib.sk/manual/principy-a-standardy/>

https://manual.mib.sk/wp-content/uploads/2021/03/MIB_Principy_a_standardy_CYKLOSTOJANY-1.pdf

https://manual.mib.sk/wp-content/uploads/2021/03/MIB_Principy_a_standardy_LAVICKY-1.pdf

https://manual.mib.sk/wp-content/uploads/2021/03/MIB_Principy_a_standardy_KOSE-1.pdf

https://manual.mib.sk/wp-content/uploads/2021/03/MIB_Principy_a_standardy_OSADZANIA_STLPIKOV.pdf

<https://www.urbidermis.com/en/catalogue/benches/bilateral>

<https://www.mmcite.com/sk>

Lavičky

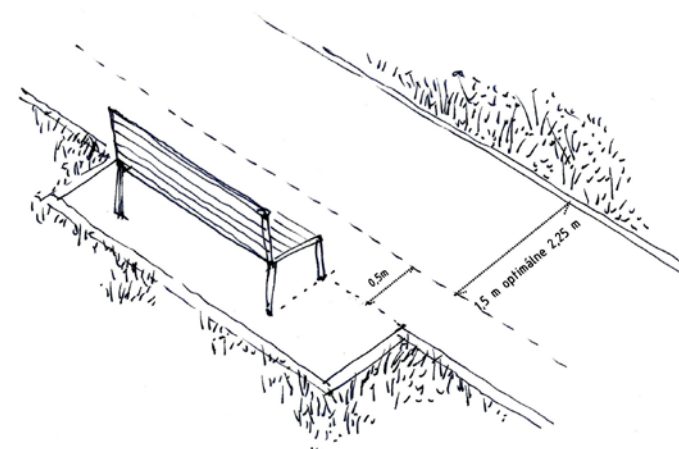
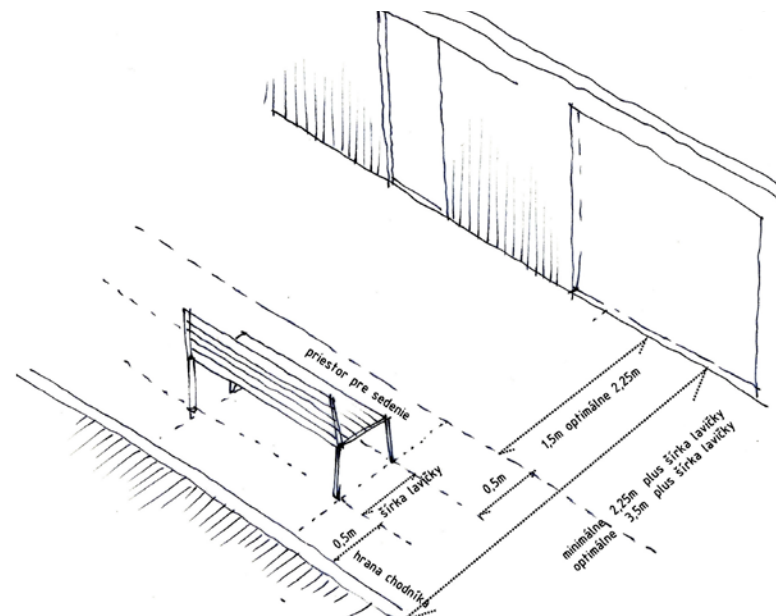
Lavičky sú tradičným prvkom, ktorý robí z bežnej ulice obytný priestor, príjemný pre všetky vekové kategórie. Možnosť posadiť sa bola v minulosti bežná, ľudia mali lavičky pred domami, bolo to miesto komunikácie, oddychu, stretnutia komunity.

V súčasnosti sú lavičky najmä v priestore Lipovej aleje, v rámci ulíc a námestia však absentujú. Často sú nahradené sedením prevádzok (terasami).

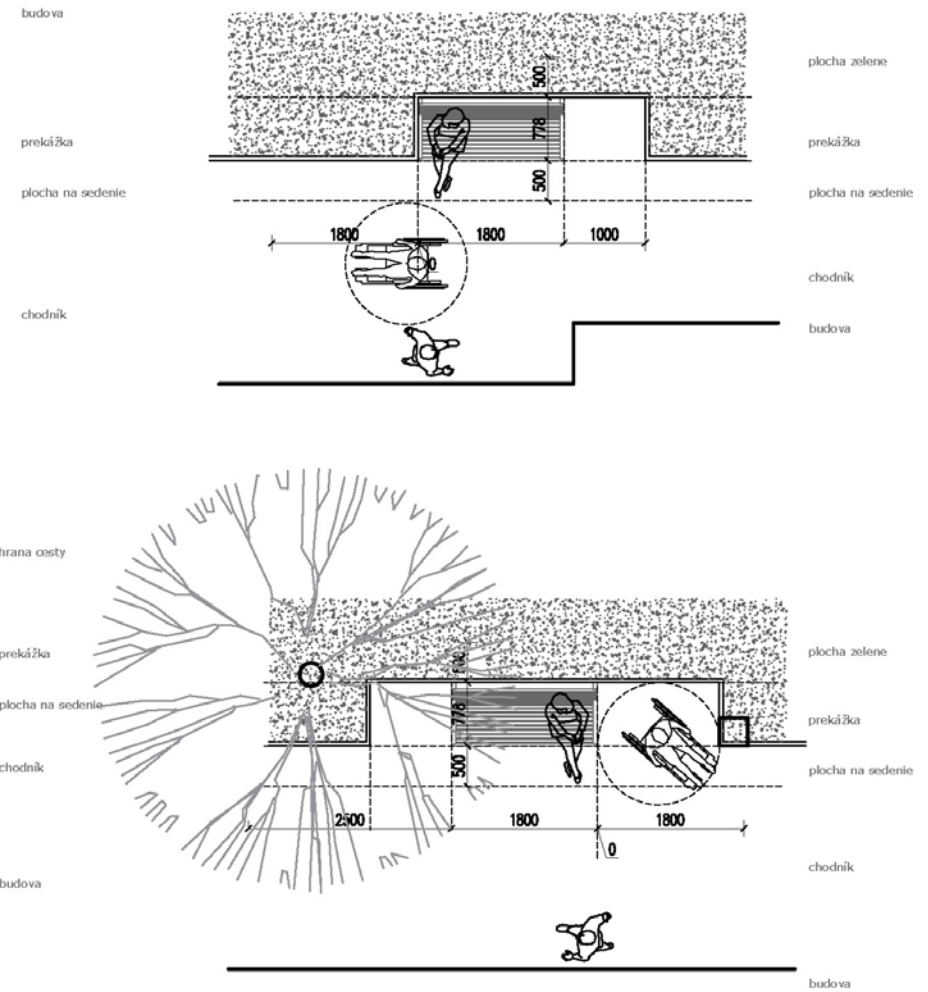
Snažíme sa, aby boli lavičky typovo vhodné pre konkrétne prostredie, kvalitné a dobre udržiavateľné.

Princípy:

- v rámci jednej lokality je potrebné použiť jeden typ lavičiek
- lavičky treba osádzať tak, aby nevytvárali bariéry pre chodcov
- majú sa nachádzať v osvetlenom priestore s možnosťou kontroly
- lavičky sa nesmú osádzať do plôch trávnikov

<https://mib.sk/manual-verejnych-priestorov/principy-a-standardy/lavicky/>

Materiál, dizajn:

- mestské prostredie

typ lavičky A

- historizujúci dizajn
- kovová konštrukcia, neutrálny náter – antracit, sivá, čierna
- drevená výplň sedacej časti a operadla - tvrdé drevo z lokálnych zdrojov (agát, jaseň)
- povrchová úprava – termizácia (úprava dreva teplom)
- bezfarebný olej

Lavičku s historizujúcim dizajnom, ktorá sa nachádza v rámci riešeného územia, navrhujeme ponechať a upraviť do jednotnej podoby.

Materiál, dizajn:

- mestské prostredie

typ lavičky B

- dizajn vychádzajúci z tradičných tvarov lavičiek
- kovová konštrukcia, neutrálny náter – antracit, sivá, čierna
- drevená výplň sedacej časti a operadla - tvrdé drevo z lokálnych zdrojov (agát, jaseň)
- povrchová úprava – termizácia (úprava dreva teplom)
- bezfarebný olej

Lavička mmcité – Emau

Materiál, dizajn:

- mestské prostredie

typ lavičky B

Lavička mmcité – Preva urbana

Lavička Santa and Cole

Príklady moderných lavičiek tradičného tvaru, subtilná kovová koštrukcia, pohodlné sedenie

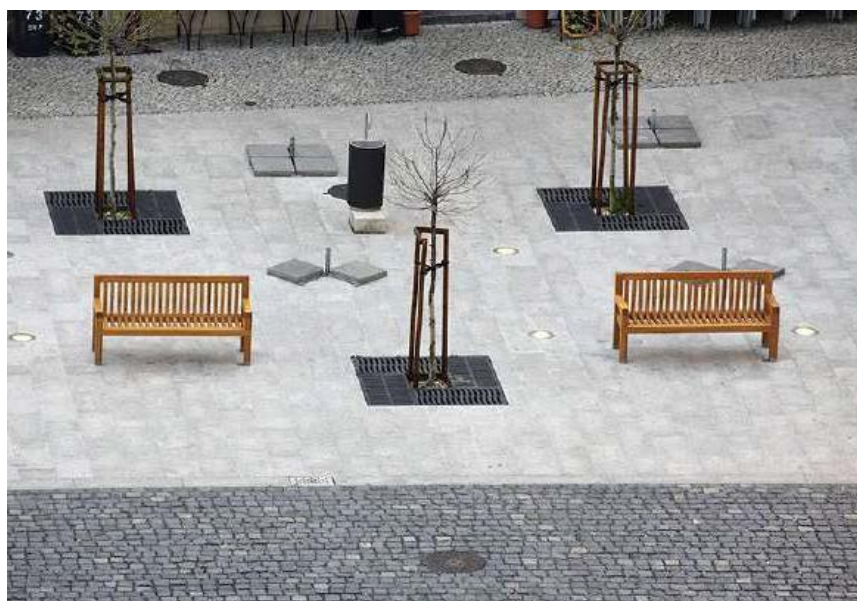

Materiál, dizajn:

- **prírodné prostredie**

typ lavičky C

- jednoduchý dizajn s použitím masívneho dreva
- prírodné materiály – drevo (agát, jaseň, dub)
- masívnejšie konštrukcie, menej ocele
- povrchová úprava – termizácia (úprava dreva teplom)
- bezfarebný olej

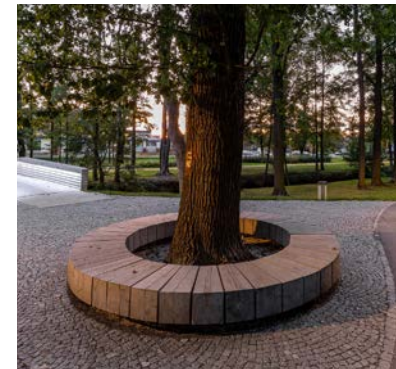

Materiál, dizajn:

- prírodné prostredie

atypická lavička

V prírodnom prostredí mimo chodníkov je možné aj hravejšie multifunkčné vybavenie s použitím keramiky.

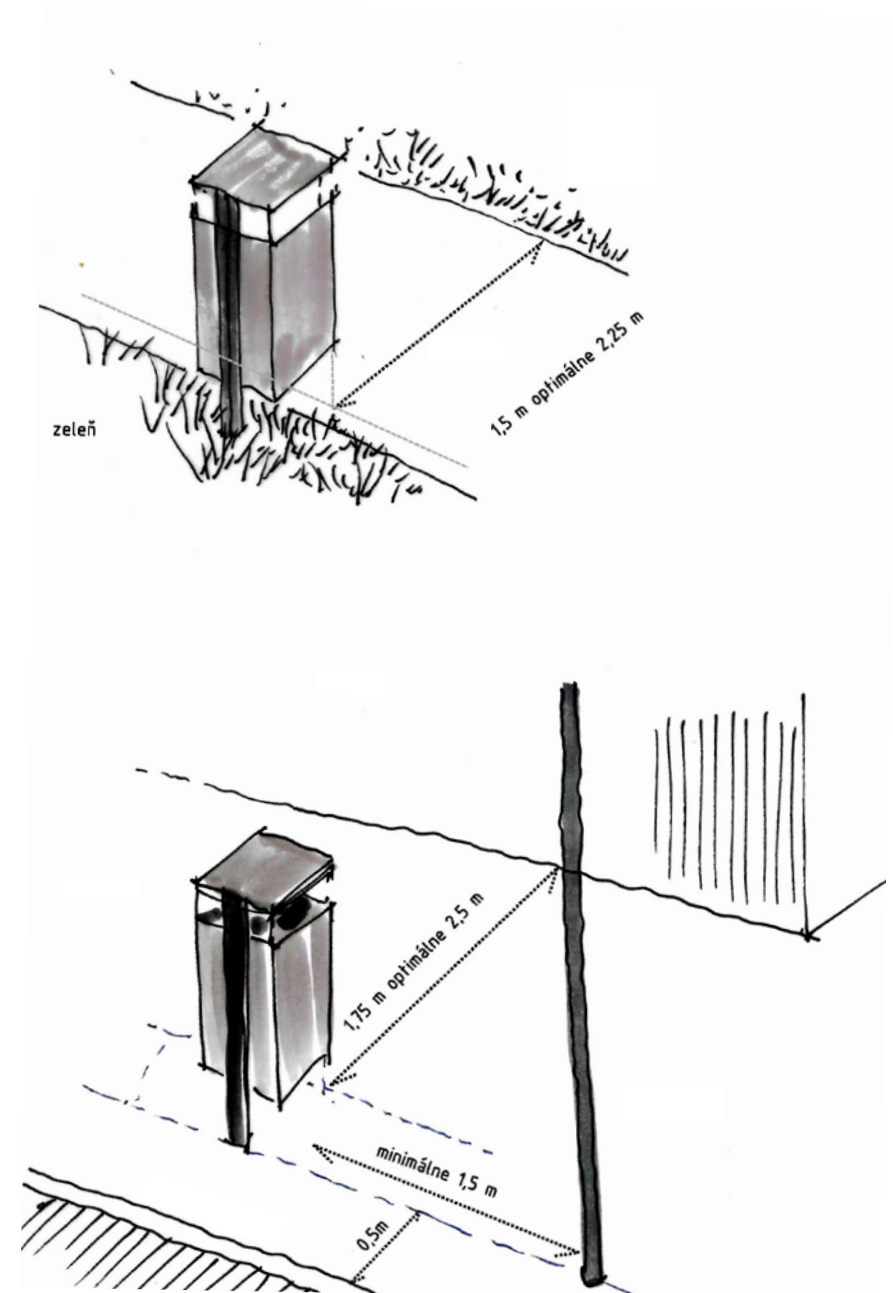

Smetné koše

Vhodná lokalizácia smetných košov vo verejných priestoroch napomáha čistote mesta. Súčasťou môžu byť aj koše na separovaný odpad, prípadne koše pre psíčky na psie exkrementy. Častou chybou je, že sú na uliciach umiestnené koše od rôznych výrobcov s rôznym dizajnom a nekorešpondujú s ostatným vybavením. Zmyslom je zosúladiť mestský mobiliár a harmonizovať prostredie.

Princípy:

- Koše by mali byť v súlade s ostatnými prvkami mobiliáru, osadené v pásme mobiliáru, zelene.
- Osadenie smetných košov je určené frekvenciou pohybu obyvateľov, na prehladnom a osvetlenom mieste.
- Nesmú vytvárať bariéru (v trasách chodcov, v zónach pre slepcov a podobne). Nie je vhodné inštalovať smetné koše na oplotenia, stavby, stromy.
- Otvor koša by mal byť umiestnený 0,8 m až 1 m nad úrovňou povrchu, aby bol ľahko prístupný aj deťom a ľuďom na vozíku.

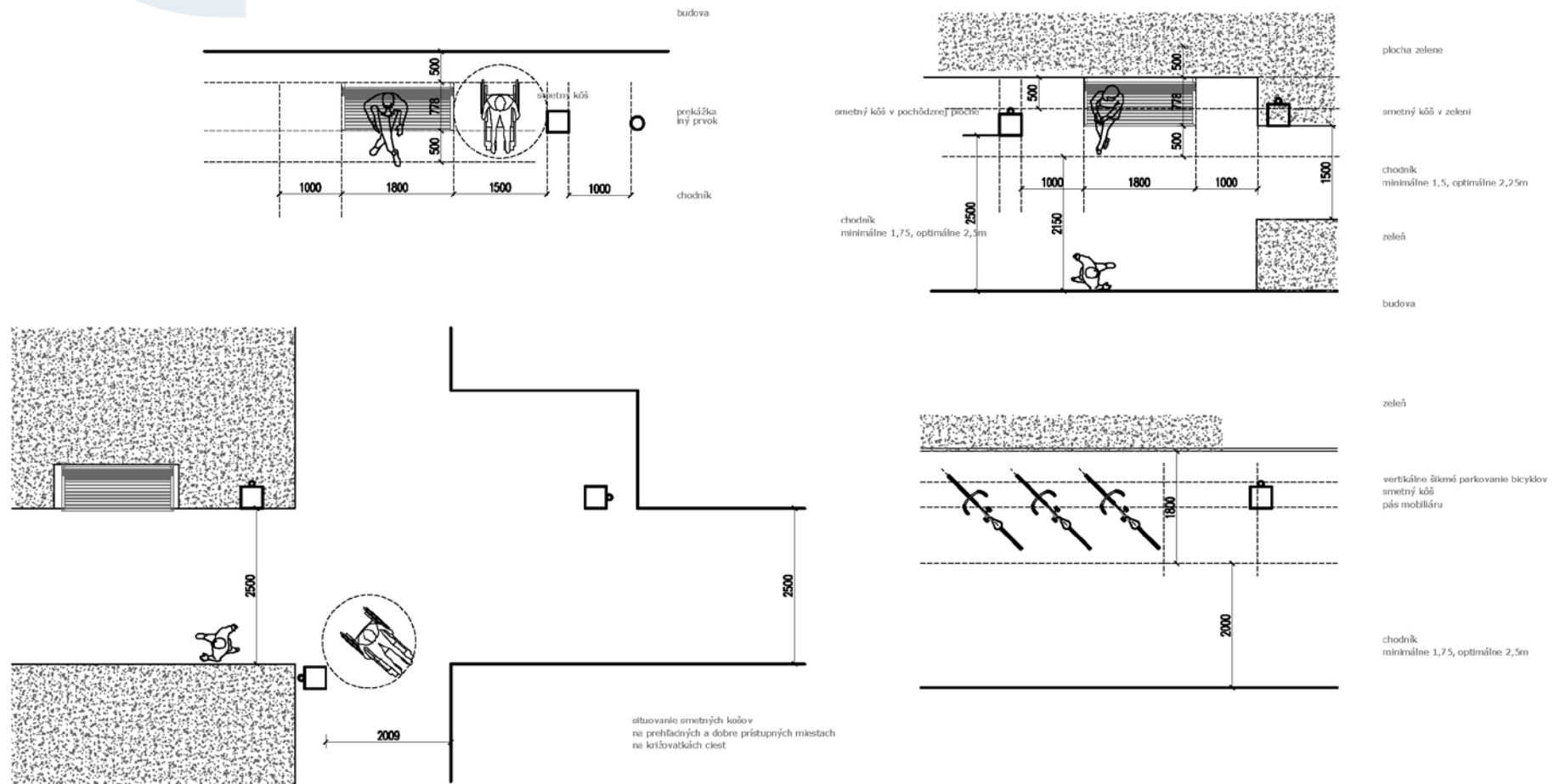

Typológia osadenia smetných košov:

Na nahliadnutie viac v dokumente MIB

<https://mib.sk/manual-verejnych-priestorov/principy-a-standardy/kose/>

Materiál, dizajn:

- **mestské prostredie**

Tvarovo sú nádoby čo najjednoduchšie – 2 typy – kruhový a hranatý pôdorys. Kovová konštrukcia – neutrálny náter – antracit, sivá, čierna

- **prírodné prostredie**

Použitie dreva, jednoduchý tvar

Kovové smetné koše s jednoduchým valcovým tvarom

Príklady:

<https://www.streetpark.eu/cs/vyrobek/odpadkove-kose-bas-m/>
<https://urbania.sk/odpadkove-kose/kos-tubo-s-vekom/>
<https://www.mmcite.com/sk/crystal>

Existujúce historizujúce smetné koše, nesprávne a správne osadenie

Materiál, dizajn:

Lavička mmcité – Nanuk

SMART smetný kôš na veľmi frekventovanom mieste, stlačenie odpadu, redukcia priestoru, o 80 % zníženie potreby vývozu

Smetné koše s možnosťou triedenia odpadu

Kovové smetné koše s jednoduchým hranatým tvarom

Stojany na bicykle

Pohyb cyklistov v meste si okrem dobre vyznačených cyklotrás a cyklistických pruhov vyžaduje aj priestor na parkovanie bicyklov.

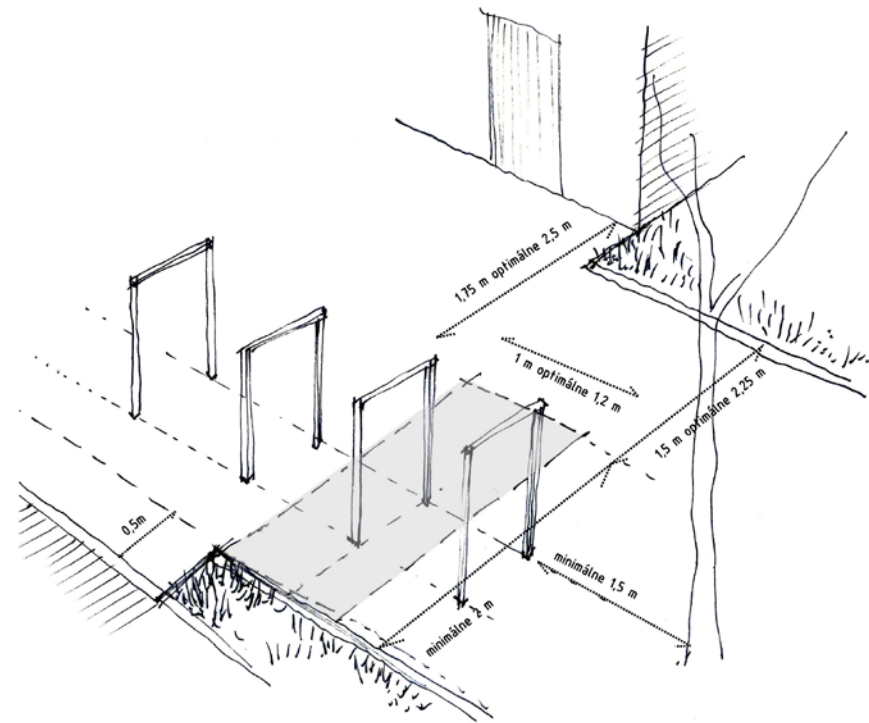
Všetky prvky, ktoré cyklistom zjednodušia život a zároveň nebudú obťažovať ostatných, podporia používanie bicyklov, cyklodopravu.

Dobrá infraštruktúra umožní zmenu návykov obyvateľov a návštevníkov na prepravu autom, a tým aj parkovanie v centre.

Cyklostojany, prípadne nabíjacie stanice musia byť veľmi vhodne funkčne a dizajnovo zakomponované do prostredia.

Princípy:

- Stojany na bicykle je potrebné osádzať na správne vyspádovanej spevnenej ploche, nie na zeleni.
- Je potrebné dodržať bezpečnostné a manipulačné odstupy, zaparkované bicykle nesmú brániť v pohybe chodcov, zasahovať do komunikácií a podobne.
- Cyklostojany by mali byť osadené v nadväznosti na miesto pobytu ľudí na prehľadnom a osvetlenom mieste (kontrola napr. kamerovým systémom, bezpečnosť).
- V rámci jedného priestoru je vhodné používať jednotný typ cyklostojanov.
- Prevádzky, ktoré plánujú osadenie stojanu na bicykle pred svojou prevádzkou, musia rešpektovať dané pravidlá a výber typu stojanu, zároveň musia postupovať v súlade s platnou legislatívou – pozri časť Ako postupovať.
- Cyklostojany by mali byť vždy osádzané v jednej osi s ostatnými prvkami vo verejnom priestore, napríklad so stromami. Prvky mobiliáru ako také by mali vytvárať pás mobiliáru a zelene v jednej línii s komunikáciami a takto zjednocovať a spriehľadniť verejný priestor.

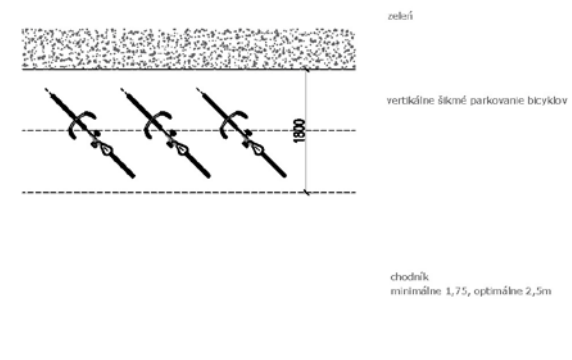
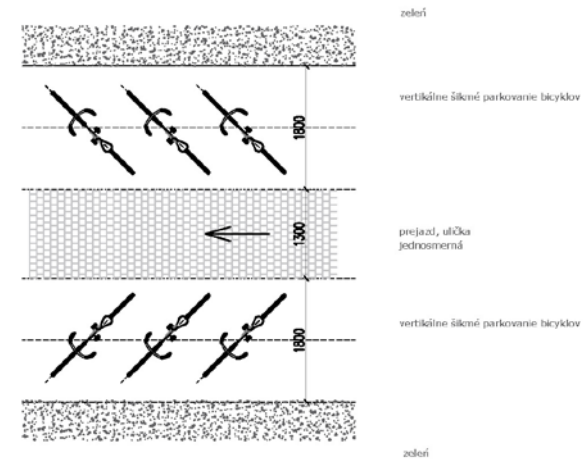
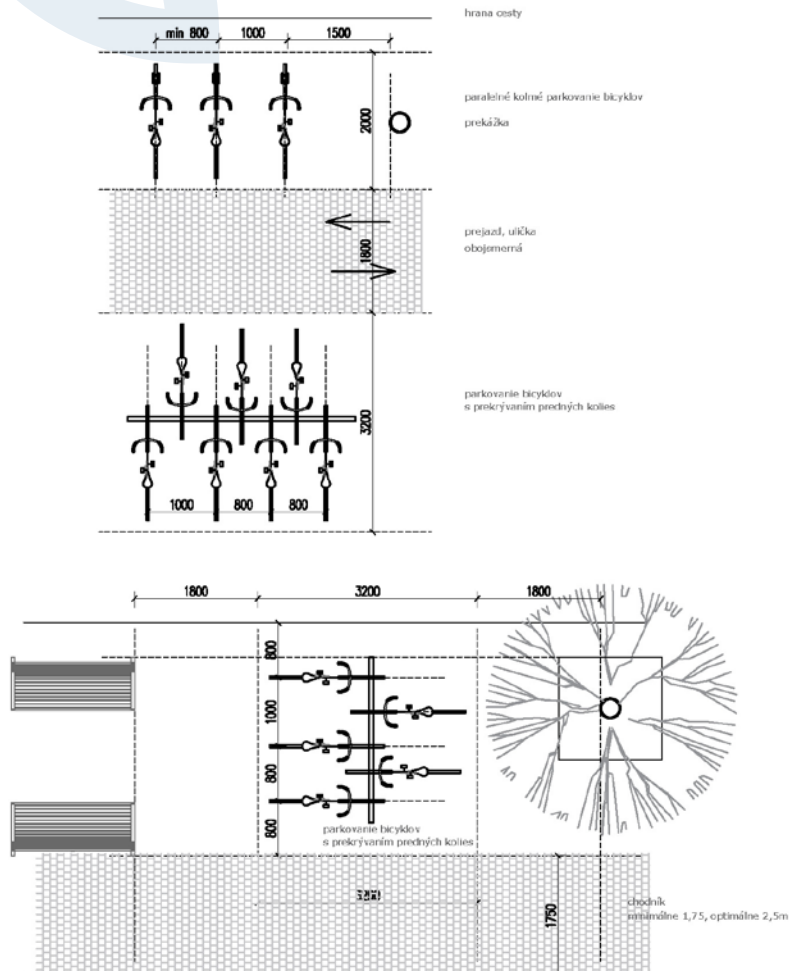

Typológia osadenia stojanov na bicykle:

Na nahliadnutie viac v dokumente MIB

<https://mib.sk/manual-verejnych-priestorov/principy-a-standardy/cyklostojany/>

Materiál, dizajn:

Tvarovo sú stojany čo najjednoduchšie – 2 typy – oblý a hranatý tvar.

Materiál ocel' s antikoróznou úpravou.

Minimálna nosnosť cyklostojana 50 kg.

Kovová konštrukcia, farebnosť v súlade s ostatnými prvkami mobiliáru, neutrálny náter – antracit, sivá, čierna (napr. antracit /RAL 7016/, čierna a Deutsche Bahn /DB703/).

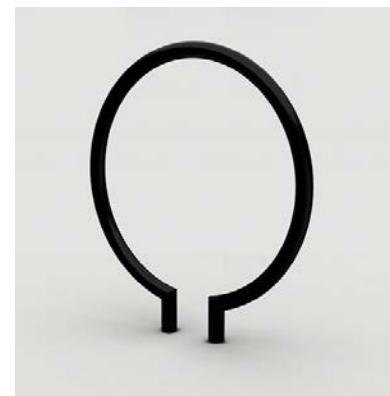
Možno použiť atypický tvar – vtipný kreatívny dizajn s citlivým kontextom v prostredí, priestrovo musia spĺňať rovnaké požiadavky ako štandardné stojany.

Historizujúci príklad z Trnavy

Stojan mmcíté – Lotlimit

Kruhový tvar stojana

Stojan korešpondujúci so zahradzovacím stĺpikom

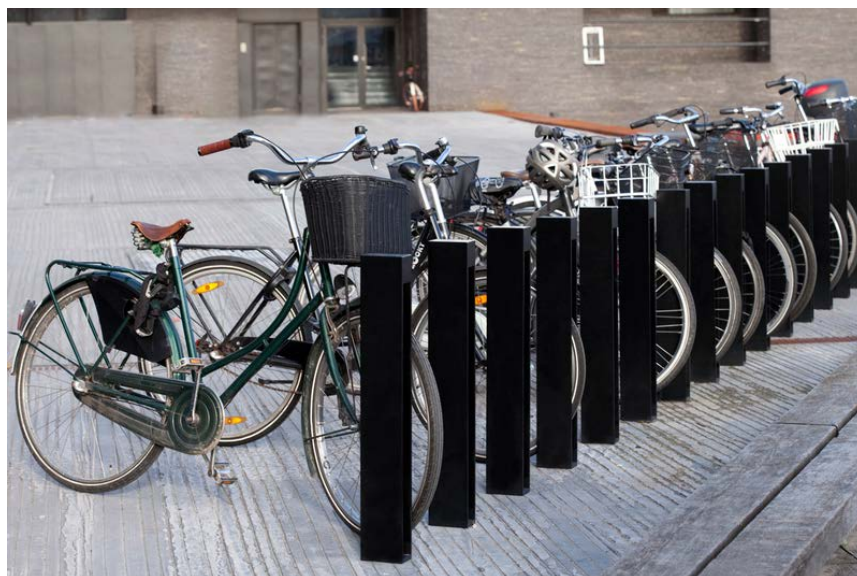

Atypické riešenie

Materiál, dizajn:

Overený príklad z Dánska, možnosť inštalácie svetla
<https://out-sider.dk/en/product/bike>

Stĺpiky, zábrany, mreže

Medzi ďalšie prvky, ktoré sú z hľadiska bezpečnosti a vymedzenia priestoru pre chodcov dôležité, patria zahradzovacie stĺpiky, prípadne zábradlia. Zamedzujú autám parkovať na plochách určeným chodcom, prípadne cyklistom.

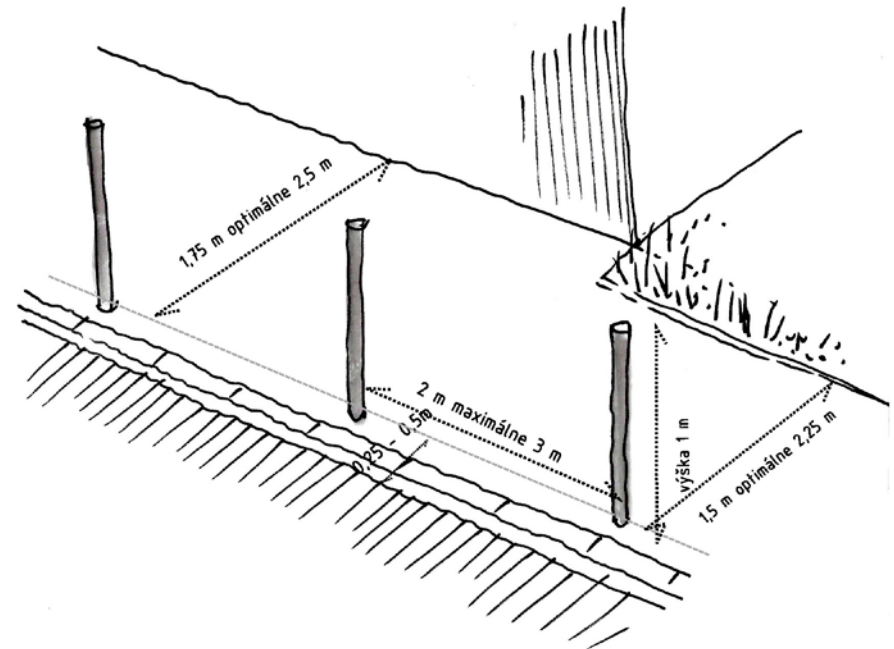
Stĺpik možno nahrádzať napríklad stojanmi na bicykle alebo kvetináčmi.

Zabrániť vstupu a parkovaniu vozidiel sa dá aj atypickými, výtvarne kvalitnými objektmi s odkazom na svoje prostredie.

Mreže ku stromom sú potrebné len v miestach, ktoré sú natoľko frekventované, že môžu spôsobiť poškodenie koreňového systému stromu. Mreže sú v základných tvaroch – štvorec a kruh, pochôdzne alebo pojazdné.

Princípy:

- Stĺpiky je potrebné použiť len tam, kde nie je iná možnosť obmedzenia pohybu áut. Na vymedzenie priestoru pre chodcov môžu slúžiť aj iné prvky mobiliáru vhodne osadené ku komunikácii (lavičky, stojany na bicykle, zelené pásy a podobne). Chodníky, ktoré majú menej ako 2 metre, nie sú vhodné na osadenie stĺpikov.
- V rámci jedného priestoru je potrebné použiť jeden typ stĺpikov.
- Štandardná vzdialenosť stĺpika umiestneného na chodníku od okraja vozovky je 0,5 metra. V niektorých prípadoch možno požadovať výnimku z normy a vzdialenosť zúžiť na 0,25 metra.
- Dodržanie priechodnej šírky chodníka – základné priestorové pravidlá
- Vzdialenosť medzi stĺpikmi je 2 – 3 m. Výška stĺpika je minimálne 1 m.
- Stĺpiky vytvárajú rytmus, ktorý je pravidelný, vzhľadom na okolie rešpektujú iné prekážky.
- Použitie reťaze nie je vhodné vzhľadom na pohyb slabozrakých.

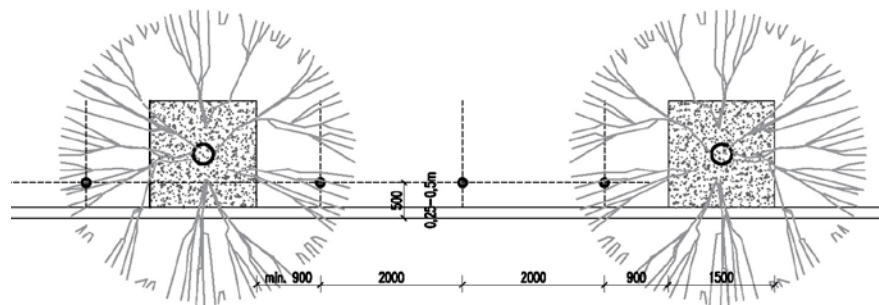

Typológia osadenia stojanov:

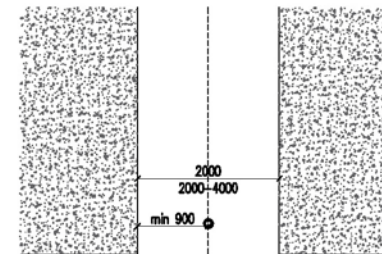
Na nahliadnutie viac v dokumente MIB

<https://mib.sk/manual-verejnych-priestorov/principy-a-standardy/osadzanie-stlpikov/>

chodník

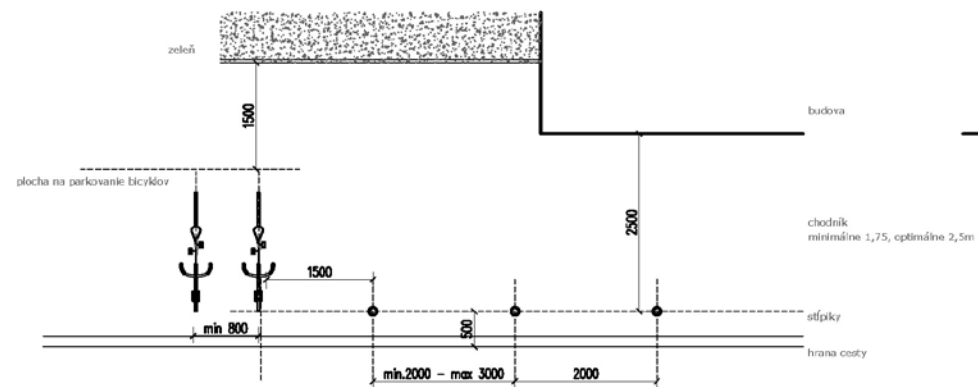
cesta

vstup do parku

chodník

cesta

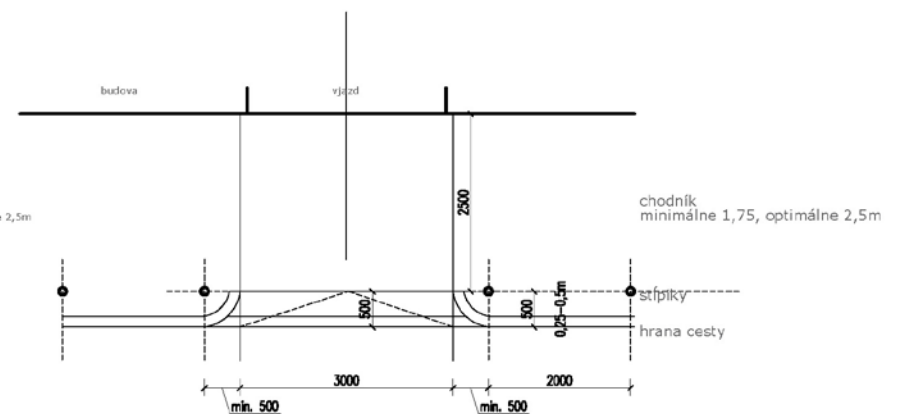

budova

chodník
minimálne 1,75, optimálne 2,5m

stĺpiky

hrana cesty

budova

vjazd

chodník
minimálne 1,75, optimálne 2,5m

stĺpiky

hrana cesty

Materiál, dizajn:

Dizajn – historizujúci, moderný bez detailov alebo čistý jednoduchý tvar.
Kovová konštrukcia, farebnosť v súlade s ostatnými prvkami mobiliáru neutrálny náter – antracit, sivá, čierna (napr. antracit /RAL 7016/, čierna a Deutsche Bahn /DB703/).
Pozinkovanie potrebné.

Stĺpik Elisa, ktorý zároveň slúži ako stojan na bicykle

Historizujúci stĺp v Modre

Tvarovo jednoduchý stĺp

Mreža mcmité – Arborum

Kvetináče

Zeleň je jedným z hlavných prvkov verejného priestoru, ktorý vytvára jeho kvalitu. Preto sú dôležité okrem výsadby vzrastlej zelene a zelených pásov aj objekty kvetínáčov.

Využívajú sa najmä v priestoroch, kde nie je možná iná výsadba najmä pre vedenie podzemných sietí, prípadne iné stavby.

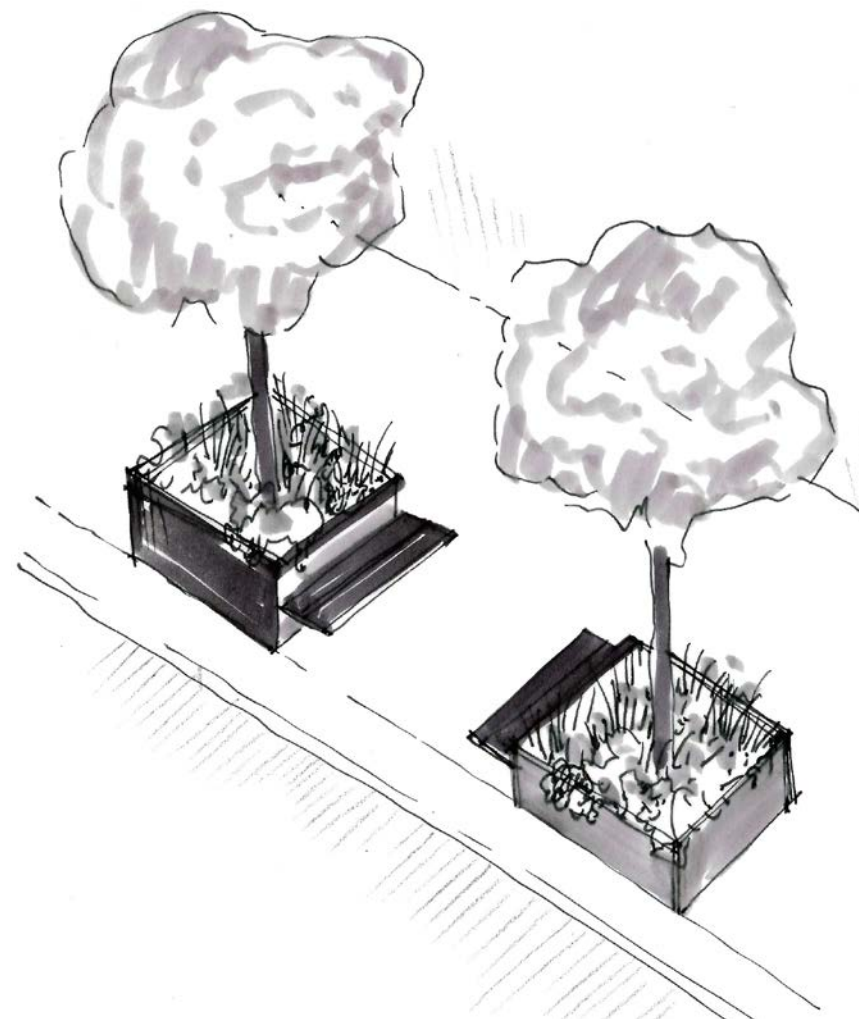
Kvetináče zároveň opticky členia priestor, môžu vytvárať mikropriestory, tlmiť prúdenie vzduchu, hluku a podobne.

Kedže sú kvetináče mobilné, nepotrebujú zásah do podkladu. Sú variabilné, dajú sa využívať aj sezónne.

Je potrebná regulácia nádob na výsadbu len s väčším objemom, kde sa nepredpokladá presun a tieto prvky ostávajú v rámci verejného priestoru trvalo.

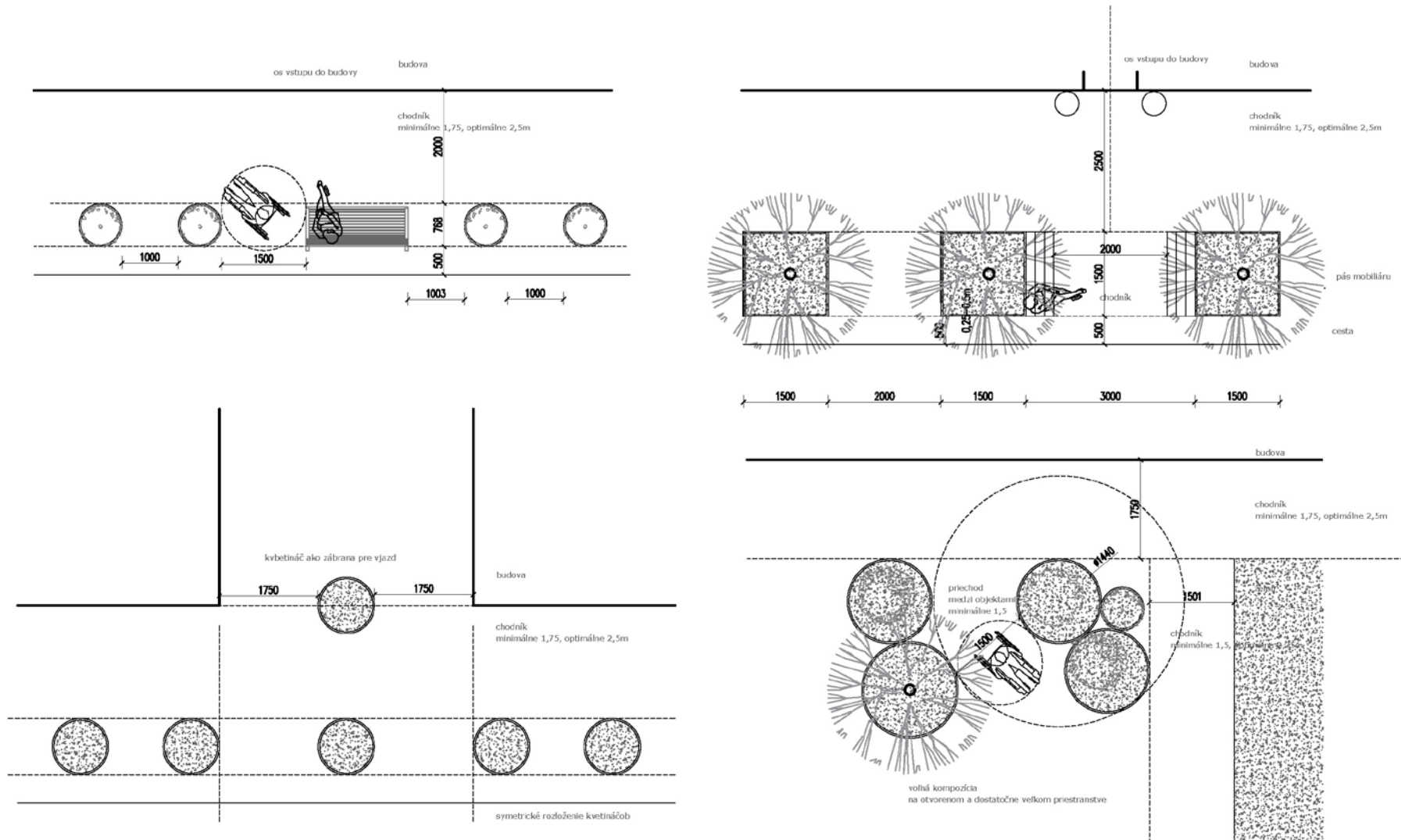
Princípy:

- Menšie kvetináče – do 50 cm výšky nie sú z hľadiska posudzovania podstatné. Maximálna výška 1 m.
- Kvetináče môžu slúžiť ako zábrana pre autá.
- Tam, kde je možné otvorenie dlažby a vytvorenie plochy na výsadbu, nie je vhodné použitie kvetínáčov.
- Nádobu na výsadbu priamo súvisia s typom výsadby (veľkosť koreňového systému), výsadba musí byť v súlade so zámermi v danom priestore. Majiteľ objektu zabezpečuje údržbu zelene a stará sa o čistotu a funkčnosť.
- Tvary by mali byť čo najjednoduchšie – kruhový pôdorys, hranatý.
- Podľa šírky priestoru, v ktorom sa majú použiť kvetináče, možno vytvoriť aj užšie pozdĺžne tvary.
- Radenie nádob s výsadbou treba koordinovať s ďalšími prvkami priestoru tak, aby vznikol primeraný rytmus a kompozícia. Musia sa dodržiavať základné parametre na manipulačné priestory, šírky chodníka a podobne.
- Pravidelné umiestnenie kvetínáčov je pozdĺž línií chodníkov a ciest.
- Nepravidelné kompozície môžu vznikať na väčších voľných plochách.
- Preferujú sa samozavlažovacie kvetináče.

Typológia osadenia kvetináčov:

Materiál, dizajn:

Farebnosť má korešpondovať s okolím tak, aby kvetináče neboli dominantné, ale tvorili skôr nenápadné prvky, pri ktorých vynikne zeleň – farebná škála – od antracitovej po béžové odtiene.

Materiál – jednotný pre jeden typ – kov, sklolaminát, drevo s olejovou úpravou (napríklad agát, jaseň).

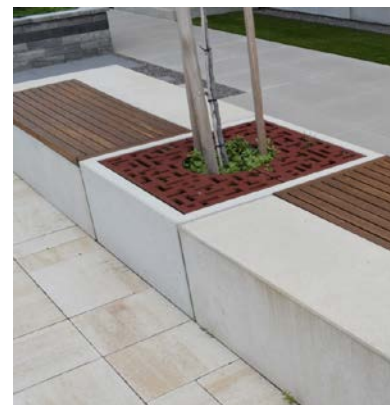
Ako netypický prvok s ambíciou umeleckého diela, ktorý môže byť v prostredí dominantným.

<https://citystonedesign.sk/zahradny-mobilier/kvetinac/>

<https://www.vyroba-kvetinace.sk/realizacie/>

Hranaté kvetináče na výsadbu nižšej zelene

Zostavy modulových kvetináčov s doplnkovou funkciou sedenia

Materiál, dizajn:

<https://www.vyroba-kvetinace.sk/vyroba/>

Príklady okrúhlych kvetínáčov z betónu a sklolaminátu, nádvorie Trnava

Kvetináče pre vzrastlú zeleň použité v meste Bratislave

Informačné nosiče

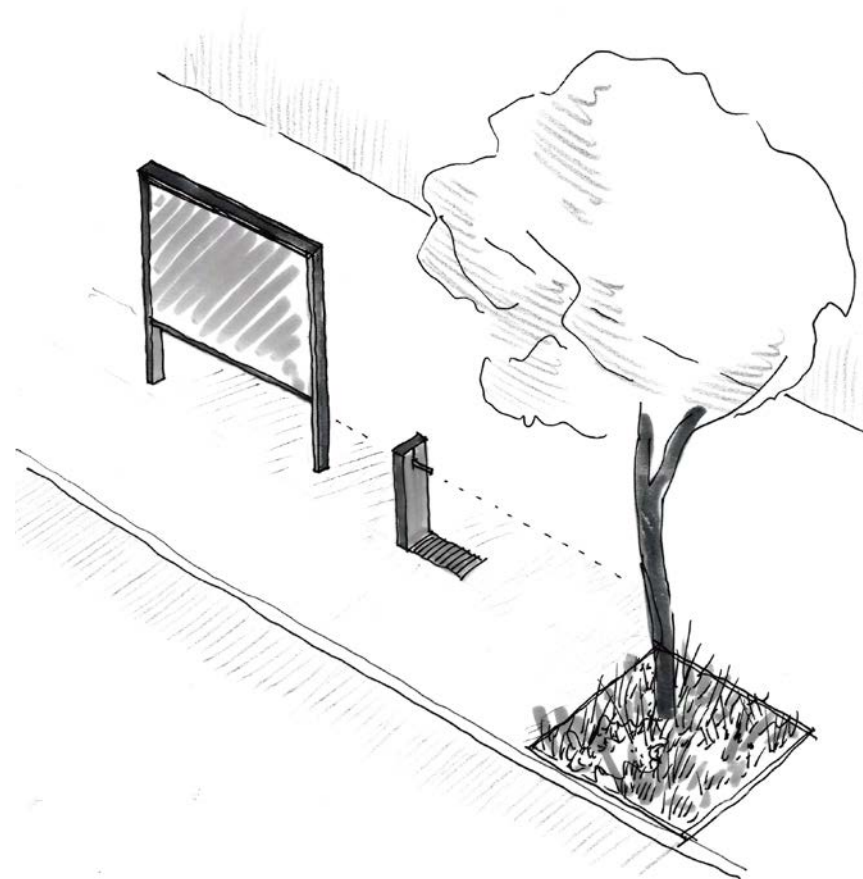
Medzi informačné nosiče patria najmä informačné tabule, vitríny, polepové plochy, označenia objektov a informačno-orientačný systém mesta. Informačné nosiče slúžia ako podkladové plochy na umiestnenie dôležitých informácií určených pre verejnosť: samospráva mesta, oznamy o kultúrnych a spoločenských akciách, o pamätihodnostiach a významných objektoch, osobnostiach a podobne. Samostatnou kapitolou je orientačný systém mesta, ktorý má mesto Modra už vyriešený, preto sa týmito prvkami nezaobráame. Informačné nosiče môžu byť samostojace alebo na fasádach budov.

Riešené prvky:

- vitríny – uzamykatelné informačné plochy obojstranné
- informačná tabuľa jednostranná
- polepové plochy – valcový objekt

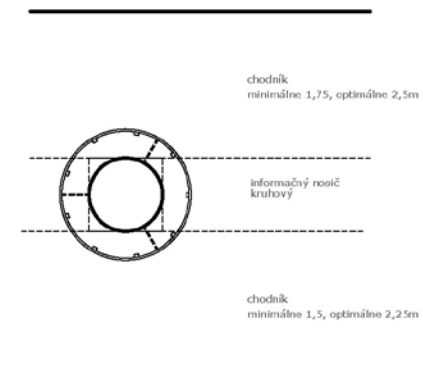
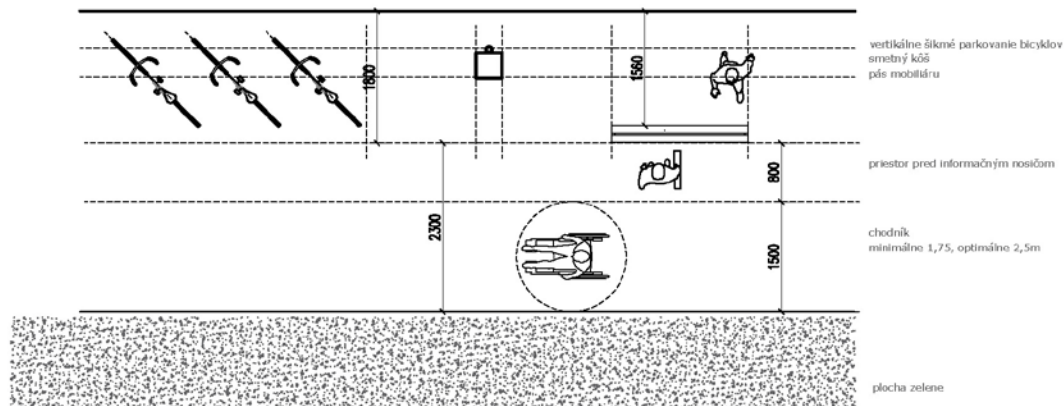
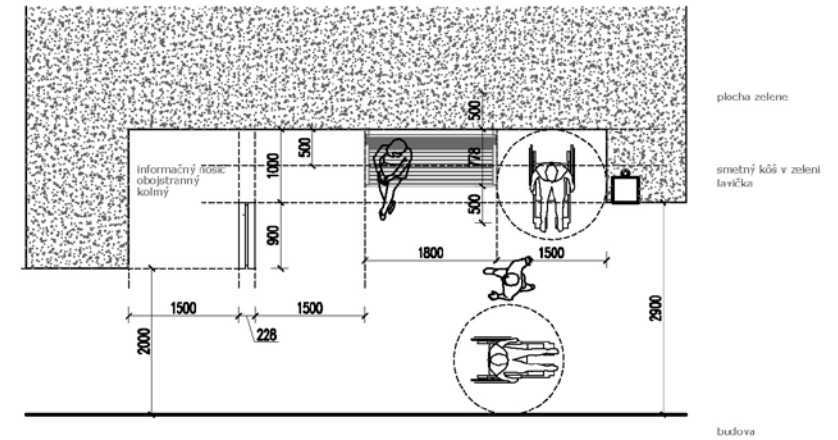
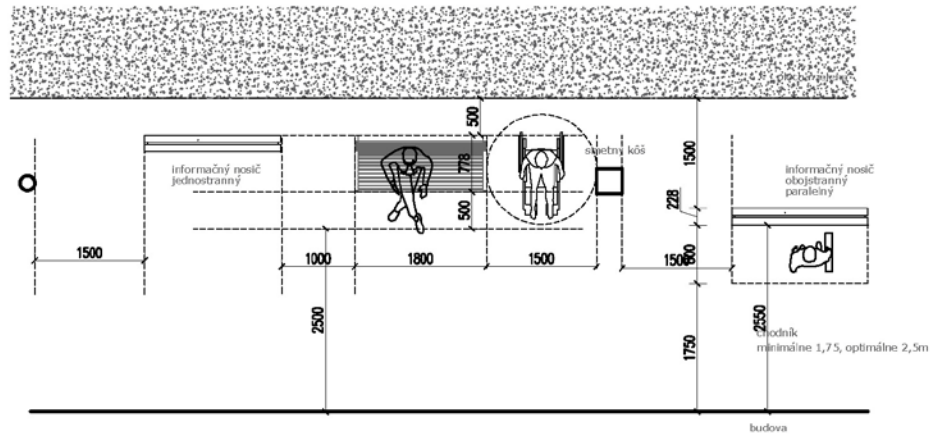
V rámci kreatívnej časti Uplatnenie keramiky vo verejnom priestore, sú riešené ďalšie prvky:

- informačné tabule – pomenovanie inštitúcií, verejných budov, kultúrnych pamiatok
- informačné nosiče pre tematické okruhy
- reprezentačné prvky pri vstupe do mesta

Typológia osadenia informačných nosičov:

Princípy:

- Informačné prvky vo verejnom priestore treba osádzať na dôležité, dobre viditeľné a frekventované miesta tak, aby boli jasne čitateľné a jednoznačné. Ich počet treba minimalizovať.
- Nesmú prekryvať dôležité pohľady na fasády alebo celkový pohľad, ktorý je pre dané územie signifikantný.
- Dôležitým mottom je nevytvárať vizuálny smog, snažiť sa o čisté a jasné vyhotovenie, dobrú údržbu nosiča a najmä informačnej plochy. Pokiaľ je polepová plocha neudržiavaná a pravidelne nečistená, stane sa z objektu nežiadúcu prvok bez estetickej a informačnej hodnoty.
- Radenie informačných prvkov je potrebné koordinovať s ďalšími prvkami priestoru tak, aby vznikol primeraný rytmus a kompozícia. Musia sa dodržiavať základné parametre na manipulačné priestory, šírky chodníka a podobne.
- Pri osadení na fasádu nesmie vystupovať viac ako 10 cm.
- pre osadenie informačného nosiča platia legislatívne pravidlá popísané v časti Reklama a označovanie prevádzok.

Materiál, dizajn

Tvarom by malo ísť o jednoduchý prvok (hranatý, alt. oblý).
V kontexte historizujúcich prvkov možno použiť aj historizujúci dizajn.

Materiál – kov s antikoróznou úpravou, liatina
Farebnosť – antracit, čierna

Pitné fontány

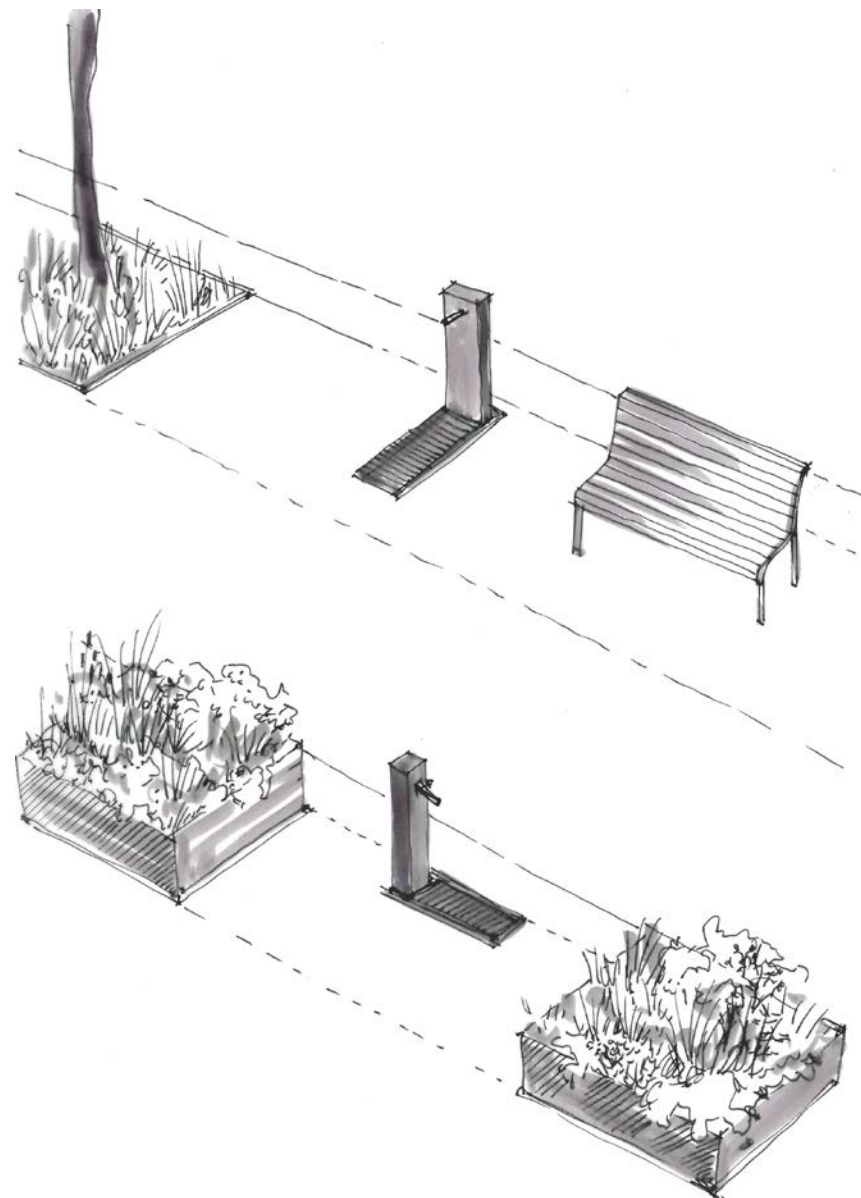
Problematika zmeny klímy, ako aj udržateľný životný štýl vedú k umiestňovaniu pitných fontán v mestách tak, aby bola pitná voda dostupná každému.

Je preto potrebné vytvoriť takéto podmienky v rámci mesta. Zmena by mala nastať v návyku nekupovať plastové fľaše, ale mať možnosť sa napiť kvalitnej vody v exteriéri mesta.

Pre správne osadenie a dizajn pitných fontán platí podobne ako pre ostatné prvky mobiliáru požiadavka na kvalitu, trvácnosť a vhodné umiestnenie.

Princípy:

- Pitná fontána by mala byť osadená vhodne z hľadiska pohybu osôb na frekventovanom mieste, zároveň vo vhodnej kompozícii k svojmu okoliu.
- Pitné fontány treba osádzať tak, aby nevytvárali bariéry pre chodcov, pohybovo a zrakovo znevýhodnených, naopak, boli súčasťou inkluzívneho princípu a dostupné všetkým, rozpoznateľné, mimo vodiaceho pásu.
- Fontány majú byť v osvetlenom priestore s možnosťou kontroly, nie v blízkosti odpadkových košov alebo iných znečistených miest.
- Odvod odtokajúcej vody treba vyriešiť tak, aby sa nevytvárali mláky a podmosené plochy.
- Odtoková mriežka musí byť dostatočne pevná, s nosnosťou min. 300 kg.
- Pri osadení na fasádu nesmie vystupovať viac ako 0,3 m – bezpečný pohyb zrakovo postihnutých so zvýraznením v rámci vodiacej línie.
- Fontána musí byť osadená na protišmykovom rovnom povrchu.

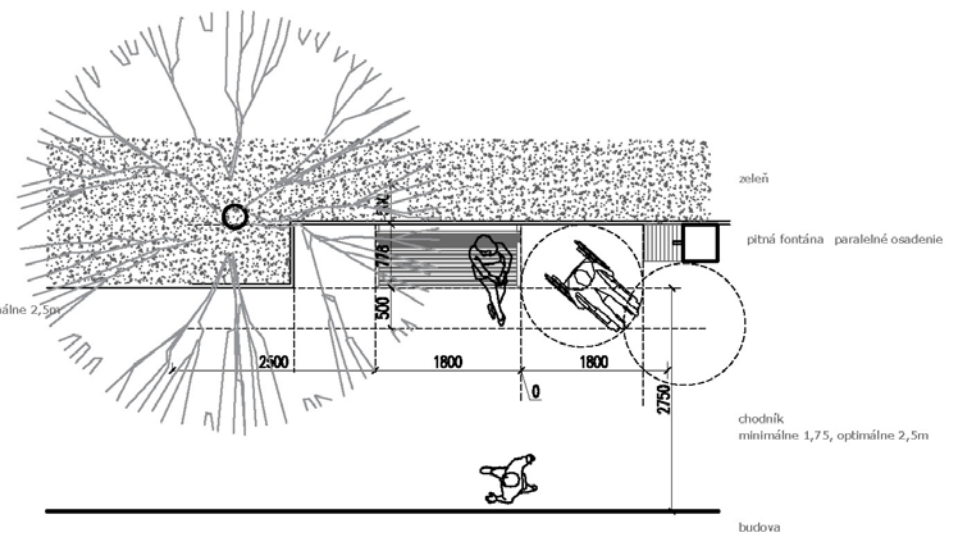
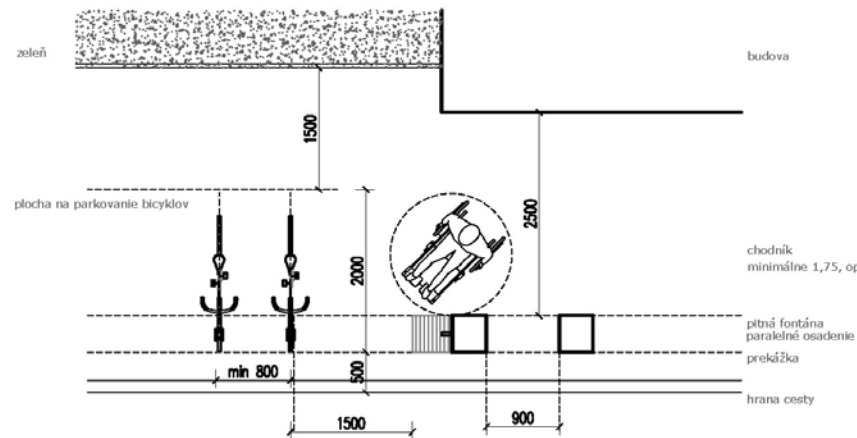
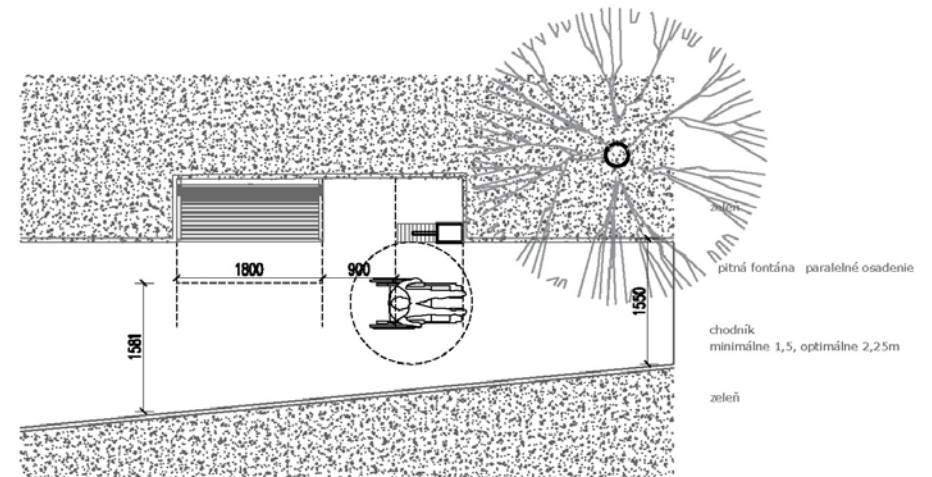
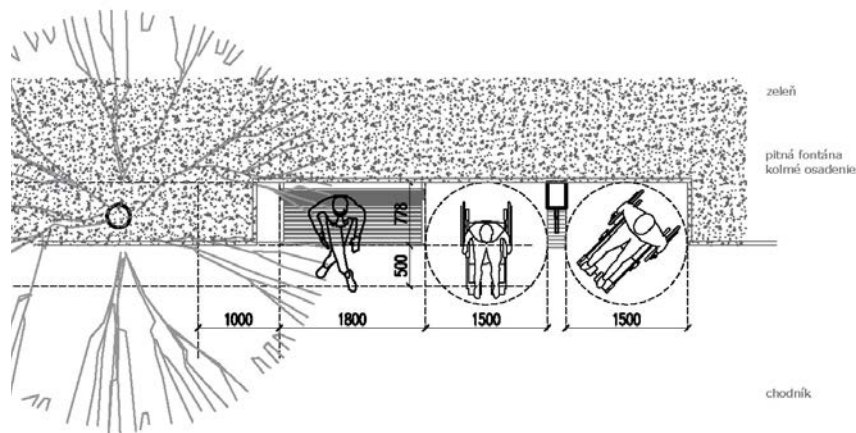

Typológia osadenia pitných fontán:

Na nahliadnutie viac v dokumente MIB

<https://mib.sk/manual-verejnych-priestorov/principy-a-standardy/pitne-fontany/>

Materiál, dizajn:

Pitná fontána má byť súčasťou vybavenia verejného priestoru spolu s mobiliárom, preto je nevyhnutné, aby dizajnovo zapadala do svojho prostredia.

Tvarom by malo ísť o jednoduchý prvok (hranatý, alt. oblý).
V kontexte historizujúcich prvkov možno použiť aj historizujúci dizajn.
V niektorých prípadoch, kde je vhodné použitie akcentu, možno osadiť atypickú fontánu ako umelecké dielo s možnosťou použitia keramického prvku.

Funkčne je fontána navrhnutá tak, aby sa dala naplniť fľaša, priamo sa napiť, prípadne dať piť zvieratú. Maximálna výška je 1,2 m, kohútik od zeme je vo výške od 0,75 – 1,1 m nad terénom.

Materiál – kov s antikoróznou úpravou, liatina

Farebnosť – antracit, čierna

Kohútik môže byť z nehrdzavejúcej ocele, vo väčšom rozsahu nehrdzavejúcu oceľ nepoužívať

Moderný dizajn

Historizujúci dizajn – www.sulek.sk

Materiál, dizajn:

Atypické pitné fontány

Terasy

Exteriérové terasy sú plochy na bezpečné posedenie ľudí v rámci verejného priestoru so sezónnym využitím.

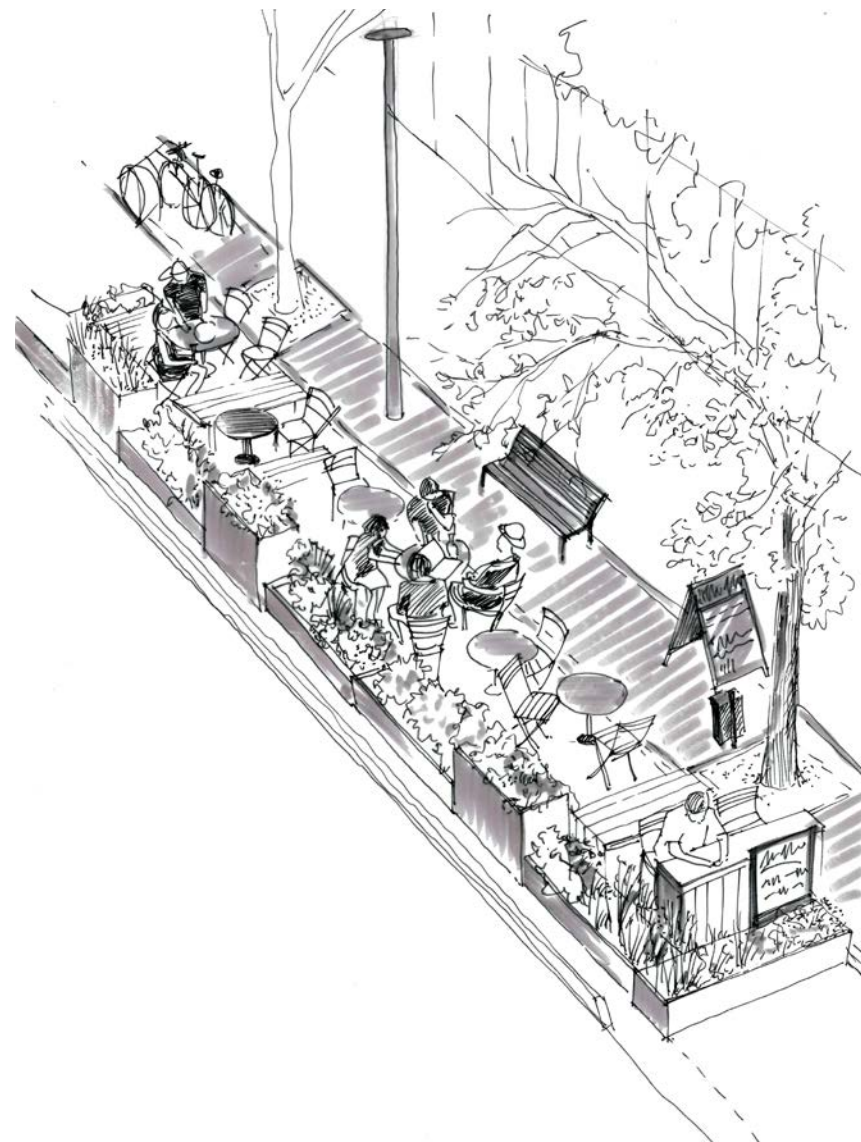
Najčastejšie súvisia s prevádzkami, ktoré zabezpečujú v rámci týchto vonkajších priestorov konzumáciu jedál a nápojov. Prevádzkovatelia podnikov v meste často požadujú využívanie verejného priestoru na takéto sezónne posedenie. Vplyv na užívanie verejného priestoru je veľký – služby sú atraktívne, zhromažďuje sa tu viac ľudí, zároveň môžu vznikať problémy súvisiace s formou a realizáciou terasy. Zámerom dokumentu je aj nastavenie všeobecného konštrukčného a materiálového riešenia exteriérových terás a ich vzhľadu tak, aby prostredie bolo ako celok zladené a správne funkčne usporiadané.

V súčasnosti platí regulácia podľa VZN – Všeobecné záväzné nariadenie mesta Modra č.1/2016 o podmienkach umiestňovania, povoľovania a prevádzkovania letných terás a exteriérových sedení na území mesta Modra.

Tento dokument sa nezaoberá podrobnejším materiálovým a estetickým hľadiskom. Po vzore viacerých samospráv je spracovaný osobitný manuál, ktorý podrobnejšie definuje najmä materiálové a dizajnové riešenie terás.

Zásady a pravidlá manuálu zjednodušia návrh, proces vybavovania a povoľovania exteriérových terás.

Cieľom je, aby sa jednotlivé prvky prispôbovali celku a nevytvárali konkurenčné stavby v rámci verejného priestoru.

Princípy:

- Terasy nesmú byť rušivými ani dominantnými, keďže je cieľom nevytvárať len čiastkové zóny, ale spoločný celok.
- Terasy musia rešpektovať prostredie, architektúru, zeleň, vybavenie, komunikácie, pohyb peších a cyklistov.
- Odstup od komunikácie je 0,5 m, terasa nesmie byť sprístupnená z komunikácie.
- Plocha terasy musí byť priestorovo vymedzená – odnímateľnými pásmi na dlažbe, terasou alebo ohradením.
- Súčasťou terás sú aj jednotlivé prvky:
 - konštrukcia terasy/pódium (uchytenie, rám, podlaha)
 - hradenie (zábradlie, kvetináč, mobilná zeleň)
 - tienenie – zastrešenie (slničník, markíza, ľahká textília, pergola)
 - mobiliár (sedenie, stoly, doplnkový mobiliár) a informačné nosiče (stojany, nosiče, menu)
 - technické vybavenie (ventilátor, plynový/elektrický ohrievač, osvetlenie)

Medzi prvky, ktorých umiestnenie v rámci terás sa považuje za neprípustné, patria najmä:

- drobné zariadenie (bar, výčapné zariadenie)
- audio a vizuálne zariadenia (reprodukcia hudby, televízne obrazovky)
- technické zariadenia (chladničky, vonkajší plynový gril, vonkajší zdroj elektrickej energie – generátor) a externé napojenie na technické siete (voda, odpad, plyn)

Neprípustné tienenie formou pergoly

Masívna konštrukcia zastrešenia s pevným tienením, nevhodne zvolený materiál drevo

Nevhodné tienenie, opakovanie reklamy

Terasy môžu byť umiestnené na spevnených plochách alebo na plochách zelene nasledovne:

- spevnené plochy (asfalt, dlažba, zhutnený podklad):

- minimalizovanie výšky terasy
- demontovateľná konštrukcia bez pevného spojenia s podkladom
- umožniť vsakovanie dažďovej vody
- terasa nesmie poškodzovať zeleň
- bezbariérový prístup
- zakrytie terasy len v zimných mesiacoch maximálne z troch strán (nie po celom obvode)
- spevnená plocha sa nesmie zakrývať umelými kobercami
- terasa nesmie byť umiestnená nad revíznymi šachtami alebo inou technikou infraštruktúrou

- terasy v zeleni:

- konštrukcia terasy spojená s terénom demontovateľným ukotvením (roznášací rošt, kotviace pätky, skrutky), celá konštrukcia demontovateľná
- vsakovanie dažďovej vody do zelene
- bezbariérový prístup
- nesmie sa poškodzovať zeleň (koreňový systém, koruny stromov a podobne)

Sedenie vymedzené líniou

Jednoduché riešenie terasy: ľahký nábytok, kvetináče

Jednoduché riešenie terasy: ľahký nábytok, kvetináče, drevené nízke pódium

Stupňovité pódium prispôbené sklonu chodníka

Priehľadné zakrytie terasy v zimnom období

Materiál, dizajn:

- Terasy nesmú byť dominantné v priestore, nesmú vytvárať optickú bariéru.
- Pravouhlé tvary.
- Neutrálne, prírodné a zemité farby – napr. sivá, hnedá, čierna, v prípade ocele pozinkovanie, ap. Jednotné farebné riešenie celej terasy a jej prvkov, bez nežiaducich a výrazných farebných kontrastov.
- Materiálové riešenie by mal obsahovať prírodné a udržateľné materiály vo svojej prirodzenej farebnosti.

Ohradenie:

- Demontovateľná konštrukcia ohradenia vo forme zábradlia alebo kvetináča so živou zeleňou, prípadne mobilná zeleň.
- Maximálna výška ohradenia je 900 mm.
- Ohradenie (s výnimkou kvetináčov) nesmie vytvárať súvislú plnú plochu. Musí byť čiastočné priehľadné.
- Na plochy ohradenia nie je možné umiestňovať reklamu, iba názov alebo logo prevádzky.

Tienenie – zastrešenie (slnečník, markíza, ľahká textília, pergola)

- Demontovateľná konštrukcia tienenia vo forme slnečníka, markízy, ľahkej textilnej tkaniny so subtlnou podpornou konštrukciou, pergola prekrytá sklom, zeleňou alebo textilným materiálom. Pevné uchytenie do podlažia len s pomocou systémových riešení.
- Konštrukcia tienenia musí byť subtlná.
- Sklon tienenia pergoly alebo inej podpornej konštrukcie môže byť maximálne 10°. Strecha nesmie tvoriť výrazné prevýšenie priestoru ani zakrývať svoje okolie.
- Podchodná výška tienenia musí byť v priestore pohybu chodcov minimálne 2 100 mm a maximálne 3 500 mm.
- Tieniaci materiál – textília, sklo, zeleň, drevo, plast, kompozitné materiály.
- Materiálové riešenie konštrukcie tienenia musí byť jednotné.
- Na plochy tienenia nie je možné umiestňovať reklamu, iba názov alebo logo prevádzky (alebo obchodného partnera).

Informačné nosiče (stojany, nosiče, menu atď.)

- Demontovateľné prvky informačných nosičov na označenie prevádzky alebo zobrazenie menu prevádzky.
- Informačné nosiče musia byť umiestnené v rámci priestoru exteriérovej terasy a svojou konštrukciou nemôžu zasahovať za jeho hranicu.
- Maximálna výška nosiča je 1 500 mm.
- Nosič nesmie tvoriť súvislú plochu väčšiu ako 1 m².
- Na informačný nosič nie je možné umiestňovať reklamu, iba názov alebo logo prevádzky (alebo obchodného partnera).

Príklady z Modry:

Masívna konštrukcia tienenia

Nevhodné zvislé členenie priestoru

Jednoduchá subtilná kovová konštrukcia nebráni pohľadu na architektúru

Diskutabilné použitie rôznych materiálov – kov, kameň, drevo, rôzna farba dreva

*- Ideálne riešenie tienenia slnečníkmi
- Oddelenie plochy terasy kvetináčmi*

Zvislé predelenie priestoru je nevhodné, nebolo odstránené

II. Manuál verejných priestorov

Reklama a označenie prevádzok

Reklama a označovanie prevádzok

Vizuálny smog je problémom, s ktorým zápasia mnohé verejné priestory. Najproblematickejšie sú reklamy v historickom prostredí, kde pôvodná architektúra a urbanizmus sú potlačené množstvom krikľavých prvkov v snahe upútať.

Komerčné prevádzky sú pre historické centrum veľmi dôležité, aj vďaka nim mesto žije, je atraktívne. Nevhodne vizuálne riešená reklama, ktorá je príliš agresívna, nekorešpondujúca s architektúrou, v rámci ktorej sa nachádza, však, naopak, mestský priestor degraduje.

Žiaľ, množstvo podnetov vedie k väčšej otupenosti a ani najkrikľavejší a najväčší oznam nezaručí, že si ho okoloidúci všimne.

Spôsob reklamy sa v súčasných trendoch mení – množstvo digitálnych aplikácií, orientácia v priestore a vyhľadávanie už nefungujú ako v minulosti. Reklama je sofistikovanejšia.

Prioritou je zachovanie kvality prostredia historickej architektúry, ostatné prvky nesmú byť dominantné.

Vytvorenie pravidiel pre umiestňovanie reklamy je začiatkom úpravy exteriéru stavieb a kultivovania prostredia.

Kvalita namiesto kvantity, pravidlá namiesto chaosu.

Cieľom manuálu je:

- vysvetlenie pravidiel reklamy, jej vhodné a nevhodné použitie
- usmernenie, ako postupovať pri zriaďovaní reklamy
- príklady, pozitívna motivácia

Legislatíva

Pamiatková zóna Modra

Historické centrum prechádza postupnou obnovou. Ambíciou mesta je zásadná postupná úprava všetkých verejných priestorov, zásadné zmeny v usporiadaní, infraštruktúre a podobne.

Zároveň sa menia aj stavby – revitalizácie a obnovy domov, úpravy fasád, vznik nových prevádzok.

Tým sú do tvorby verejného priestoru zahrnutí mnohí ďalší aktéri – majitelia budov, podnikatelia, nájomcovia.

V Modre je viacero výborných prípadov dobrej praxe, ktoré uvádzame ako pozitívne príklady. Podobne aj iné realizácie sú motivačnými príkladmi riešenia reklamy.

Pamiatková zóna bola vyhlásená v roku 1991 a na celé územie sa vzťahuje zákon o ochrane pamiatkového fondu (č.49/2002 Z. z). Znamená to, že celé územie je považované za historicky, architektonicky a urbanisticky natoľko hodnotné, že je chránené a všetky zásahy musia byť riešené so zámerom zachovania týchto kvalít.

Zriadenie prevádzky, úprava fasády a umiestňovanie reklamy musí byť riešené v zmysle platných zákonov (stavebný zákon a zákon o ochrane pamiatkového fondu).

Cieľom je čo najefektívnejšie zosúladiť zámer investora, možnosti lokality a stavby, vhodnosti pre danú architektúru, prejsť procesom povoľovania bez komplikácií. Na to je dôležité poznať legislatívu.

Rovnako je spoločným zámerom vytvorenie kvalitného kultivovaného prostredia, zachovanie architektonických a kultúrno-spoločenských kvalít.

Ako postupovať pri návrhu

1. Zadanie

Skôr ako oslovíte dizajnéra alebo architekta, je dôležité správne sformulovať zadanie: o aký typ podniku ide, koho chce osloviť, čím je jedinečná ponuka vašej prevádzky, prípadne zhodnoťte aj finančné možnosti a vlastnícke vzťahy.

2. Vlastníctvo

Ak je v budove viacero prevádzok a nájomcov, je potrebná komunikácia a vytvorenie celkového konceptu, aby v rámci jednej fasády boli rešpektované spoločné pravidlá. Je preto dôležité sa dohodnúť. Za stav nehnuteľnosti zodpovedá vlastník. Nájomník môže konať len so súhlasom a plnomocenstvom vlastníka.

3. Zámer, konzultácie

Zmeny, ktoré vyžaduje váš zámer, sa budú týkať stavby v pamiatkovej zóne. Preto si treba túto skutočnosť od začiatku uvedomovať a prihliadať na ochranu hodnôt historickej architektúry. Aj drobné úpravy, napríklad zmena označenia prevádzky či umiestnenie osvetlenia na fasádu, je potrebné konzultovať a povoliť. Niekedy sa zámer spája aj so zriadením novej prevádzky alebo s prestavbou pôvodného priestoru. Môže ísť o obnovu fasády, zmenu tvaru otvorov a podobne. Podľa rozsahu, či ide len o reklamné zariadenie, drobnú stavbu, alebo jednoduchú stavbu, bude riešená komunikácia s úradmi a povoľovací proces. Je dôležité od začiatku komunikovať najmä s Krajským pamiatkovým úradom a neodkladať to až do fázy hotového návrhu.

4. Návrh, povolenie

Historické centrum Modry je chránené ako pamiatková zóna (PZ), a preto sú všetky stavby pamiatkovo chránené a je nutné rozhodnutie Krajského pamiatkového úradu. Na niektoré z nich – ako národné kultúrne pamiatky (NKP), sa môže vzťahovať ešte prísnejšie posudzovanie vhodnosti a realizovania reklamy. Návrh vám spracuje odborník – grafik, dizajnér, architekt tak, aby podklad spĺňal potrebné náležitosti a popis riešenia. Výsledný návrh je podkladom na povolenie a následne realizáciu.

5. Realizácia

Kvalitná realizácia schváleného návrhu kultivuje prostredie, je zároveň vizitkou vašej firmy. Nerealizujte neschválené zásahy, nosiče alebo akékoľvek úpravy fasády. Hrozí vám, že ich budete musieť odinštalovať, ale aj ďalšie postihy v správnom konaní.

Ako vybaviť potrebné povolenia

Umiestnenie reklamy, reklamného zariadenia (ako aj informačného, propagačného alebo akéhokoľvek technického zariadenia) je možné v pamiatkovej zóne len na základe vydaného rozhodnutia krajského pamiatkového úradu (KPÚ) v zmysle § 30 ods. 3. zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (pamiatkového zákona):

„Umiestniť reklamu, reklamné, informačné, propagačné alebo technické zariadenie, ktoré nie je stavbou, na nehnuteľnej kultúrnej pamiatke alebo v pamiatkovom území možno len na základe rozhodnutia krajského pamiatkového úradu. Krajský pamiatkový úrad v rozhodnutí určí, či je predložený návrh z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky jeho realizácie a umiestnenia. Ak umiestnenie reklamy, reklamného, informačného, propagačného alebo technického zariadenia povoľuje stavebný úrad, krajský pamiatkový úrad vydá záväzné stanovisko z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom a je v konaní stavebného úradu dotknutým úradom, krajský pamiatkový úrad vydá záväzné stanovisko aj v takomto konaní stavebného úradu v ochrannom pásme.“

Žiadosť má obsahovať písomnú definíciu umiestnenia reklamného zariadenia (umiestnenie, materiál, veľkosť), grafickú dokumentáciu (náčrt reklamného zariadenia, príp. zakreslenie do fotky, resp. projektovú dokumentáciu) a správny poplatok v zmysle zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a sadzobníka správnych poplatkov v aktuálnej výške vo forme potvrdenia o evidencii poplatku (tzv. nominálny eKolok).

Žiadosť podáva vlastník objektu, na ktorom bude reklama umiestnená, alebo majiteľ prevádzky, ktorý musí mať splnomocnenie vlastníka objektu na podanie žiadosti vo veci umiestnenia reklamného, informačného alebo propagačného zariadenia.

V prípade osadenia reklamnej stavby v pamiatkovej zóne, ak je drobnou stavbou v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v platnom znení (ďalej len „stavebný zákon“), KPÚ vydáva ako dotknutý orgán štátnej správy v takomto konaní záväzné stanovisko. Stavebník si vyžiada záväž-

né stanovisko KPÚ a doloží k ohláseniu takejto reklamnej stavby stavebnému úradu podľa § 57 stavebného zákona.

Názov prevádzkarne – komerčné označenie názvu prevádzkarne (firemný nápis), sídla živnosti alebo právnickej osoby – slúži na jasné označenie, je to najpodstatnejší informačný prvok; ide o zariadenie nachádzajúce sa na objekte, v ktorom sa daná prevádzka, sídlo živnosti alebo právnickej osoby nachádza. Označenie prevádzkarne nemá obsiahnuť celý marketing podnikania. Jeho funkcia je predovšetkým orientačná, nie propagačná. Nemá povedať, čo všetko ponúka, ale len informovať o tom, že prevádzka existuje a aké je jej zameranie. Názov prevádzkarne sa líši od označenia prevádzkarne, ktorého povinnosť vyplýva z § 7 ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník) v znení neskorších predpisov. Označenie prevádzkarne sa v zmysle § 2 zákona o reklame nepovažuje za reklamu, a teda ani za reklamné zariadenie či reklamnú stavbu. Vzťahuje sa naň však pamiatkový zákon (viď vyššie).

Sankcie

Ak Krajský pamiatkový úrad zistí osadenie reklamy, ktoré nebolo povolené právoplatným rozhodnutím, môže vydať rozhodnutie o náprave, t. j. odstránení reklamy.

Zároveň môže bez rozhodnutia alebo záväzného stanoviska KPÚ uložiť pokutu v zmysle pamiatkového zákona (par. 42,43) vo výške od 100 do 200 000 eur.

Kontakty:

Krajský pamiatkový úrad Bratislava/KPÚ

Leškova 17, 811 04 Bratislava

Stránkové hodiny:

KPÚ Bratislava

Pondelok: 08:00 – 12:00 13:00 – 16:00

Streda: 08:00 – 12:00 13:00 – 17:00

Mgr. Belohorcová Marta

Odborná radkyňa

E-mail: Marta.Belohorcova@pamiatky.gov.sk

Mesto Modra – stavebný úrad

Dukelská 38, 900 01 Modra

Bc. Bibiána Piršelová

Vedúca oddelenia, kancelária č. 5

E-mail: bibiana.pirselova@msumodra.sk

Telefón: 033/6908 321

Príklady z histórie:

Vysvetlenie pravidiel reklamy, jej vhodné a nevhodné použitie

Základné pojmy:

- tabuľa na označenie prevádzky
- na dverách názor prevádzky
- vývesný štít
- výstrč
- polepy
- voľne stojace zariadenia – „áčko“, trojnožky, mobilné reklamy
- vitríny
- reklamné plachty
- obrázok, popisky

Najčastejšie chyby:

- nerešpektovanie architektúry budovy,
- nevhodné umiestnenie,
- nejednotnosť reklám, rôzne realizácie podľa rôznych nájomníkov,
- duplicita reklamy a nadmerné množstvo informácií,
- zabudnutá reklama, zanedbané reklamné prvky,
- nekvalitný dizajn, vyhotovenie,
- celoplošné polepy,
- nevhodná svietivosť.

Čo je zakázané:

Na fasáde môžu byť len prvky ako názov prevádzky (napríklad kvetinárstvo Margarétka) + logo

Na nápis a výstrči žiadna ďalšia reklama nie je prípustná (ďalšie informácie, prípadne reklama na produkt)

nejednotnosť reklám, rôzne prevedenie podľa rôznych nájomníkov

nadmerná reklama a nerešpektovanie už existujúcich prvkov na fasáde

Umiestnenie reklamy v pamiatkovom území je neprípustné:

- na strechách objektov,
- na stĺpoch verejného osvetlenia,
- na klenbách a historických konštrukciách,
- na výtvarných dielach, drobnej architektúre a zeleni,
- na kovaných zábradliach pavlačí, balkónov a lodžii, na parapetoch okien, v polohách, ktoré by obmedzovali pohľad na architektúru objektov alebo jej hodnotnú časť,
- vo vyšších poschodiach objektov nad úrovňou parteru (výška parteru je obvykle vymedzená kordónovou rímsovou nad prízemím) s výnimkou primerane umiestnených výstrčí.

Úplný zákaz:

- strednoplošných (3 m² – 20 m²) a veľkoplošných (nad 20 m²) reklamných stavieb a reklamných zariadení, výnimkou sú dočasné informačné a propagačné zariadenia slúžiace na propagáciu spoločenského, športového, kultúrneho a podobného podujatia (samozrejme, po posúdení a schválení Krajským pamiatkovým úradom),
- umiestňovania citylightov a dynamických reklám. Prevádzky globálnych firiem, ktoré majú svoju korporátnu identitu (mobilní operátori, bankové subjekty, medzinárodné odevné značky alebo iný tovar s tradičným logom, alebo značkou), by mali uplatniť svoje označenie na fasáde v súlade s historickým rázom prostredia; odporúča sa použiť výhradne ušľachtilé materiály a jednotlivé znaky,
- vedenia elektroinštalácie po fasáde.

Zásady dobrého návrhu:

1

Architektúra budovy je nadradená reklame. Prvky reklamy musia byť vhodne prispôsobené tak, aby stavbe nekonkurovali veľkosťou, kompozíciou ani vyhotovením.

2

Reklama nesmie prekryvať dôležité architektonické prvky.

3

Koncepčné riešenie – najlepšie systém reklamy pre celý objekt.

4

Menej je viac – kvalita je nadradená kvantite. Kvalitné materiály sú udržateľné, aj keď sú staršie, stále si uchovávajú estetické kvality. (Ušľachtilé materiály – mosadz, oceľ, meď, bronz, leštený hliník, opaxit, sklo, drevo, vyhýbať sa plastu.)

5

Čitateľnosť reklamy – príliš veľa reklamy a množstvo informácií je kontraproduktívne. Jasné informácie, ktoré sa zbytočne neopakujú.

6

Nekrikľavé, neblinkavé! To skôr odradí návštevníka. Blikať môže lekárňu, pohotovosť.

1. Vývesné štíty a výstrče

Chodec si výstrč všimne, je v jeho zornom poli. Kvalitné vyhotovenie je nadčasové, preto treba dizajnu výstrče venovať dostatočnú pozornosť a neuspokojiť sa s lacnými riešeniami.

Vývesný štít je tradičným prvkom, ktorý poznáme z historických fotiek. Má viac remeselný charakter (kováčska práca) a môže byť odkazom na históriu miesta.

Vinohradnícke domy mali počas výčapu vína na štíte vyložený veniec. Tento prvok má vo vinohradníckom meste svoje opodstatnenie.

Princípy:

- prípustný je len jeden prvok, ak je prevádzka na nároží, tak u oboch strán
- ideálne umiestnenie je v nápisovom páse pod kordónovou rímsou
- nesmie zasahovať do prvkov architektúry
- nápisy viacerých prevádzok musia byť zladené – jednotný rozmer, princíp umiestnenia a technická realizácia
- prípustný je len jeden prvok, ak je prevádzka na nároží, tak na oboch stranách, čo najbližšie ku vstupu
- v prípade, že sa v objekte nachádza viac prevádzok, majú mať výstrče jednotný rozmer, princíp umiestnenia, materiálové a technické vyhotovenie
- osadenie na fasáde – odstup najmenej 10 cm
- rozmer max. 80/80 cm, hĺbka 10 cm
- minimálny podchod 2,2 m
- súmerné osadenie na fasáde
- svetelný zdroj – biele svetlo, alt. žlté
- len názov prevádzky, bez podrobností (kontakty, produkty a podobne), nevhodné ilustrácie a fotky

Odporúčaná výroba a realizácia:

- kovová konštrukcia, farebnosť prispôbena celkovému návrhu, čierna, sivá
- kotvenie na fasádu minimalizované
- informačná plocha nesie len základnú informáciu, svetelný zdroj – biele svetlo, alt. žlté, decentné nasvietenie

Nevhodné riešenia:

- Zákaz umiestňovania citylighttov a dynamických reklám.
- Zákaz umiestňovania výstrče s logom produktu či dodávateľa.
- Necitlivé použitie výrazných farieb.

Vhodné riešenia:

vhodná veľkosť výstrčí v kombinácii

jednoduché a výrazné označenie

umiestnenie loga produktu

umiestnenie dynamickej reklamy

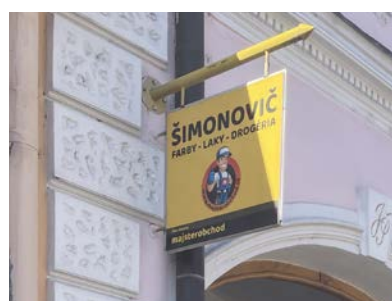
jednoduchý a výrazný štít

jednoduchý a výrazný štít

umiestnenie loga produktu,
nevhodná kombinácia výstrčí

nevhodná farebnosť a grafická realizácia

jednoduchý a výrazný štít

jednoduchý a výrazný štít v kreatívnom
vyhotovení s ohľadom na zameranie predajne

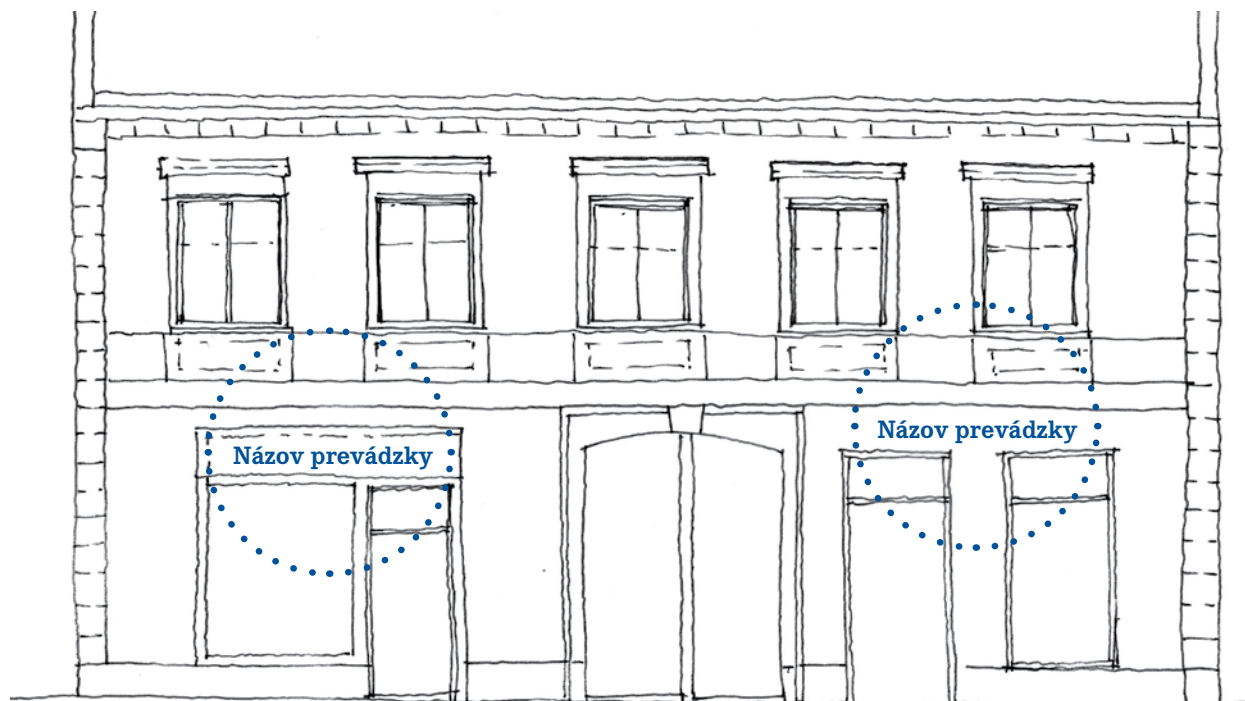

2. Firemné nápisy

Fasády historických budov majú plastické členenie a veľa zaujímavých detailov. Fasáda po obnove si vyžaduje citlivý prístup. Tradične mali obchodné prevádzky celodrevené výklady, kde bol priamo priestor na nápis. V Modre sa takýto typ úpravy fasády používa aj na základe starých fotiek. Tam, kde je to vhodné treba použiť kapotáž, ktorá je súčasťou súčasťou architektonického návrhu prestavby fasády.

Princípy:

- prípustný je len jeden prvok, ak je prevádzka na nároží, tak na oboch stranách
- ideálne umiestnenie je v nápisovom páse, pod kordónovou rímou
- nesmie zasahovať do prvkov architektúry
- nápisy viacerých prevádzok musia byť zladené – jednotný rozmer, princíp umiestnenia a technická realizácia

Odporúčaná výroba a realizácia:

- priamo na fasáde písmomaliarsky nápis alebo nápis z jednotlivých písmen
- nápisová doska – podmaľba na skle, leptanie, pieskovanie, rezaná fóliová grafika z vnútornej steny zasklenia
- svetelný zdroj – biele svetlo, alt. žlté, decentné nasvietenie
- len názov prevádzky, bez podrobností (kontakty, produkty a podobne), nevhodné je použitie ilustrácie a fotky alebo iného popisného grafického prvku

Nevhodné riešenia:

- použitie rôznych fontov textov, duplicita názvov
- veľa informácií (t. j. kombinácia označenia prevádzky s reklamou)
- reklama prekrývajúca časti fasády
- celoplošná potlač vo výklade
- necitlivo zvolená veľkosť označenia nerešpektujúca architektonické prvky fasády
- nevhodné materiálové vyhotovenie
- iné prevádzky majúce nejednotné značenie, bez konceptu

celoplošný polep na okne výkladu

celoplošný polep na okne výkladu

vizuálne lacné riešenie, nevhodné použitie materiálov, nevhodné umiestnenie polepu

veľa informácií na jednom mieste

celoplošný polep na okne výkladu

vizuálne zastaralý polep

vizuálne zastaralý polep

neproporčná veľkosť loga voči architektonickým prvkom na fasáde

nevhodné umiestnenie loga na kovovej bráne, neprimeraná veľkosť

Vhodné riešenia:

- citlivé prispôsobenie nápisu prevádzky tvaru a veľkosti výkladu
- menej je viac
- jednoduchosť a čistota riešenia
- vhodné materiálové vyhotovenie

jednoduché riešenie označenia s použitím keramických tabuliek

vhodne zvolený font písma a citlivé umiestnenie označenia

jednoduché a výrazné označenie

vhodne zvolené vyhotovenie označenia s ohľadom na zameranie obchodu

citlivé umiestnenie a veľkosť označenia na fasáde

kreatívne riešenie označenia a jeho vhodné umiestnenie na fasáde

vhodne zvolené materiálové vyhotovenie a veľkosť označenia

vhodne zvolené materiálové vyhotovenie a veľkosť označenia

kreatívne riešenie označenia a jeho vhodné umiestnenie a veľkosť na fasáde

vhodne zvolené materiálové vyhotovenie a veľkosť označenia

jednoduché a výrazné označenie

3. Dvernice, okenice

Okenice a dvernice sú rovnako tradičným prvkom, ktorý sa začína objavovať v historických centrách.

Umiestnenie reklamy z vnútornej strany napomáha inému režimu, keď je obchod zatvorený.

Pri otvorení však nesmie byť reklama agresívna, musí rešpektovať tradičné usporiadanie a vyhotovenie. Ideálne ako písmomaliarsky nápis alebo rezaná grafika. Klip rámy alebo plastové tabule degradujú kvalitu dreveného prvku na fasáde.

Možno ich však použiť ako ponukovú tabuľu.

Princípy:

- okenice a dvernice sú súčasťou výplne otvorov, reklama je čitateľná až pri otvorení týchto prvkov
- informácia sa nemá zbytočne opakovať a obsahovať farebné ani inak graficky rušivé prvky
- plochy pre reklamu musia byť proporčne zladené s tvarom okenice alebo dvernice

Odporúčaná výroba a realizácia:

- priamo na ploche dreva písmomaliarsky nápis alebo nápis z jednotlivých písmen
- umiestnenie ponukovej vitríny v minimálnej hĺbke
- tlač na podkladovú dosku s nerušivou grafikou

kreatívne riešenie priestoru okolo dverí a okien

vhodne zvolená kreatívna realizácia označenia s ohľadom na zameranie obchodu

4. Voľne stojacie zariadenia – „áčko“, trojnožky, mobilné reklamy

Často je snahou prevádzky upútať a informovať o svojej ponuke na samostatne stojacích objektoch („áčko“, trojnožky, mobilné reklamy). K celkovému dizajnu reklamy prevádzky je aj tento prvok dôležitý. Môžu sa používať áčko, trojnožky, nie však v priestore chodníka (minimálna šírka priechodu je 1,5 m).

Princípy:

- voľne stojacie zariadenia sú mobilné, a preto ich treba v čase uzatvorenia prevádzky z verejného priestoru odstrániť
- prvky majú byť uložené tak, aby neprekážali pohybu chodcov a hendikepovaný, mimo vodiace pásy
- je zakázané umiestňovať do exteriéru figuríny s oblečením, laminátové napodobeniny a iné krikľavé objekty (zmrzlina)

Nevhodné riešenia:

Použitie brandových áčkových či reklamných nosičov s logom vybraných dodávateľov.

Vystavenie oblečenia na stojanoch alebo plastových figurínach.

Umiestnenie vizuálne lacných mobilných reklamných zariadení (zmrzlinový kornútok).

Prehnané množstvo použitých mobilných reklamných pútačov pokope.

staré a opotrebované materiálové vyhotovenie

umiestnenie oblečenia na figurínach

kreatívne riešenie umiestnenia produktov

jednoduchý a výrazný stojan, vhodné materiálové vyhotovenie

umiestnenie produktovej reklamy a nevhodné množstvo prvkov na jednom mieste

vizuálne lacné vyhotovenie, zlá čitateľnosť

vhodné materiálové vyhotovenie

vhodné materiálové a grafické vyhotovenie

Vhodné riešenia:

Môžu sa používať „áčka“ a trojnožky v priestore chodníka (minimálna šírka priechodu je 1,5 m).

Umiestnenie tovaru – ovocie, zelenina... by malo byť na vkusnom systéme poličiek najlepšie z prírodného materiálu (napr. pletené košíky či drevené prepravky).

Odporúčané materiálové vyhotovenie – prírodné materiály (napr. drevo s farebnou povrchovou úpravou, odporúčajú sa skôr prírodné oleje).

6. Vitríny a ponukové tabule

Niektoré prevádzky pochopiteľne chcú v exteriéri informovať aj o svojej ponuke – týka sa to najmä predaja potravín (kaviareň, reštaurácia) a služieb. Takéto informácie nie je vhodné dopĺňať obrázkami.

Princípy:

- najviac 2 kusy na prevádzku
- nezakrýva architektúru
- najlepšie pri vstupe do prevádzky
- maximálna veľkosť 60/90/10 cm
- vnútorné osvetlenie

Odporúčaná výroba a realizácia:

- kovová konštrukcia, farebnosť prispôbená celkovému návrhu, čierna, sivá
- subtilná drevená konštrukcia, farebnosť prispôbená celkovému návrhu
- nesmie zasahovať do prvkov architektúry
- kotvenie na fasádu minimalizované
- informačná plocha len v rámci vitríny, svetelný zdroj – biele svetlo, alt. žlté, nasvietenie v decentnom prevedení

Nevhodné riešenia:

- použitie reklamnej vitríny s logom produktu či dodávateľa

umiestnenie loga produktu na vitríne

Vhodné riešenia:

- najviac 2 kusy na prevádzku
- nezakrýva architektúru
- najlepšie pri vstupe do prevádzky
- maximálna veľkosť 60/90/10 cm
- vnútorné osvetlenie

citlivé umiestnenie vitrín na fasáde

6. Výklady a polepy

Ak nechcete vytvárať vizuálny smog, je lepšie sa polepom vyhnúť alebo ich aspoň minimalizovať. Výklad je oknom do prevádzky, malo by byť lákavé si ho pozrieť a potom vstúpiť.

Princípy:

- celoplošný reklamný polep okien je zakázaný
- pri vstupných dverách a výkladoch je možný polep len čiastočne – 20 %
- nezobrazovať fotografie, reklamu na sortiment, výrazné ilustrácie

Odporúčená výroba a realizácia:

- polep z rezanej grafiky
- ak je potrebné zatienenie alebo pohľad do prevádzky nie je vhodný, je lepšie osadiť z vnútornej strany žalúzie alebo záves

Nevhodné riešenia:

- Celoplošný reklamný polep okien je zakázaný.
- Nesmú sa zobrazovať fotografie, reklama na sortiment ani výrazné ilustrácie.
- Použitie krikľavej farebnej škály.
- Osadenie podsvietených reklamných skríň.

Vhodné riešenia:

- Pri vstupných dverách a výkladoch je možný polep len čiastočne – 20 %.
- Polep z rezanej grafiky – jednoduchá typografia.
- Ak je potrebné zatienenie, je lepšie osadiť z vnútornej strany žalúziu alebo záves.
- Jednoduchá nevtieravá farebnosť jednotlivých grafických elementov.

neproporčná veľkosť bannerov a použitie imidžovej fotografie

celoplošný polep na oknách

jednoduchý fóliový polep

jednoduchý fóliový polep

celoplošný polep na oknách, veľká farebnosť polepu

celoplošný polep na oknách

7. Markízy

Tienenie je veľmi aktuálnou témou, preto je ich použitie opodstatnené. Markízy sa však nehodia na každý objekt – podľa typu fasády je potrebné zvážiť ich použitie, tvar a detaily.

Princípy:

- Markíza by mala byť súčasťou otvoru výkladu – v šírke otvoru.
- Markíza namontovaná na fasáde vytvára problematický detail, musí mať krycí box alebo striešku.
- Nie je vhodné použitie veľkoformátových markíz.
- Jej farebnosť musí byť neutrálna (sivá, béžová) a prispôbiť sa farebnosti fasády tak, aby nevznikol dominantný prvok.
- Nápis by mal byť na dolnom okraji alebo leme.

Odporúčaná výroba a realizácia:

- menšie markízy namiesto jednej masívnej
- nahradenie markízy slnečníkmi
- riešenie detailu kotvenia na fasádu, minimalizovať záasch do fasády

Nevhodné riešenia:

Nie je vhodné použitie veľkoformátových markíz.
Je zakázané používať markízy s logami produktov či dodávateľov.
Preferované sú jednoduché riešenia – markízami, slnečníkmi, dáždnikmi sa neodporúča pokrývať fasádu, časti výkladu či vstupu.

Vhodné riešenia:

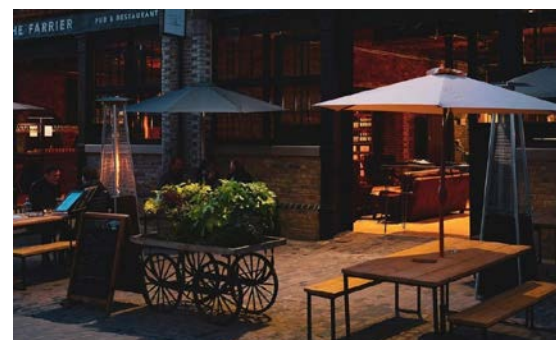
Markíza by mala byť súčasťou otvoru výkladu – v šírke otvoru.
Markíza namontovaná na fasáde vytvára problematický detail, musí mať krycí box alebo striešku.
Farebnosť musí byť neutrálna (sivá, béžová) a prispôbiť sa farebnosti fasády tak, aby nevznikol dominantný prvok.
Nápis by mal byť na dolnom okraji alebo leme.

necitlivé umiestnenie a veľkosť dáždnikov
na fasáde

umiestnenie loga produktu na markíze

III. Kreatívna časť

Uplatnenie keramiky vo verejnom priestore

Analytická časť – existujúce realizácie

- Heřman Landsfeld – prírodné motívy
- Typické dekory modranskej majoliky
- moderné dekoratívne riešenia inšpirované historickou ornamentikou

Syntetická časť – aktualizácia existujúcich prvkov a návrh nových riešení

- výhody materiálového riešenia
- farebnosť

1. Označenie ulíc – popisné číslo
2. Hliníkové puzdro na keramickú dlaždičku
3. Označenie historicky významnej budovy
4. Informačná tabuľa
 - nástenná (napr. umiestnenie na hradbách)
 - stojacia malá (napr. umiestnenie Lipová alej, za hradbami)
 - stojacia veľká (napr. umiestnenie vo vinohradoch)
5. Mobiliár
 - informačná tabuľa
 - drevená lavička
 - lavička
6. Zastávka – Harmónia a Zochova chata
7. Drevený sud
 - vyhlíadka na mesto
 - cestný ostrovček pri farskom kostole
8. Výtvarné dielo vo verejnom priestore
9. Totem pri vstupe do mesta

Cieľom návrhov je:

- použitie keramiky v rámci architektonického riešenia fasád budov
- použitie keramiky ako dekoratívneho prvku v rámci informačného systému v meste
- použitie keramiky vo výtvarných realizáciách vo verejnom priestore
- použitie motívov keramiky
- propagácia tradície keramikárstva a vinohradníctva

Princíp:

Informácie zhromaždené v analytickej časti dávajú ideový základ pre návrhy nových keramických prvkov, mobiliárov, riešení na použitie keramiky alebo ornamentiky ľudovej majoliky v rámci výtvarných realizácií. Navrhované dizajnové riešenia sú ideovými návrhmi, ktoré sa dajú modifikovať po formálnej, materiálovej či obsahovej stránke a tak prispôbovať podľa konkrétnej požiadavky riešenia architektonických prvkov alebo verejného priestoru.

Existujúce realizácie použitia keramiky vo verejnom priestore a architektúre

Na fasádach budov možno nájsť funkčné alebo dekoratívne keramické prvky, ako napr. tabuľka s popisným číslom, tabuľka s názvom ulice, keramický reliéf, keramický prvok s nápisom, dekoratívna tabuľka.

V minulosti sa vo verejnom priestore realizovali viaceré úspešné osadenia keramických prvkov s vysokou remeselnou, ale aj výtvarnou hodnotou.

tabuľky s popisným číslom a označením budovy

označenie ulice

keramický reliéf

keramický prvok s nápisom

dekoratívna tabuľka

keramický reliéf vo vývesnom štíte

keramický reliéf Zlaté hrozno

komunitná záhrada
(autori: Marian Líška, Igor Mesík, Ján Víglaš)

keramický reliéf na bytovke Zochova ulica

keramický obklad MŠ Kalinčiakova
(autor Viliam Peško)

krížová cesta
(autori: Marian Líška, Jozef Franka, Igor Mesík,
Ján Víglaš a Ján Pečuk)

Dizajnerský prístup

Cieľom návrhov je hľadať možnosti, ako pokračovať v tradícii používania keramiky v rámci architektonických riešení fasád budov, použitia keramiky ako dekoratívneho prvku v rámci informačného systému v meste, použitia keramiky vo výtvarných realizáciách vo verejnom priestore a ponúknuť ďalšie alternatívy, ako by sa dala spropagovať lepšie a aktuálnejšie témy a keramiky a témy s ňou spojené v rámci modranskej tradície.

Použitie keramiky

Komunitná záhrada

(autori: Marian Líška, Igor Mesík, Ján Víglaš)

K tomuto problému možno pristupovať napríklad z **formálnej a materiállovej stránky**. Tam, kde to technické podmienky umožňujú, je preferované použiť keramiku ako materiál, s ručne robenou výmalbou, v podobe kachlíc, reliéfov či segmentov.

Druhým východiskom, ako uchopiť tému keramiky, je **obsahová stránka**. Dizajnersky sa dá pracovať s motívmi šikovných modranských majstrov, ktoré zaručujú výbornú výtvarnú úroveň, širokú rozpracovanosť florálnych, animálnych či figurálnych motívov. Tento materiál sa dá použiť priamo alebo sa s ním dá pracovať ako so symbolom, analyzovať, abstrahovať a pretvárať ho do novej podoby dnešnej grafickej vizuality. Takýmto spôsobom môže vzniknúť množstvo dizajnerských produktov s použitím nových materiálov.

Použitie abstrahovaných ornamentálnych motívov

Informačný systém

Heřman Landsfeld

Prvým východiskovým zdrojom inšpirácie pre ornamentiku použiteľnú vo verejnom priestore je bohatá tvorba Heřmana Landsfelda a jeho nezameniteľný rukopis. Konkrétne ide o jeho florálne či zvieracie motívy, alebo motívy popisujúce vinárske či keramikárske remeslo.

Typické dekory modranskej majoliky

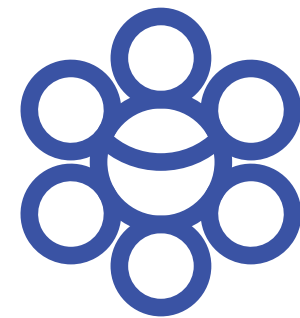
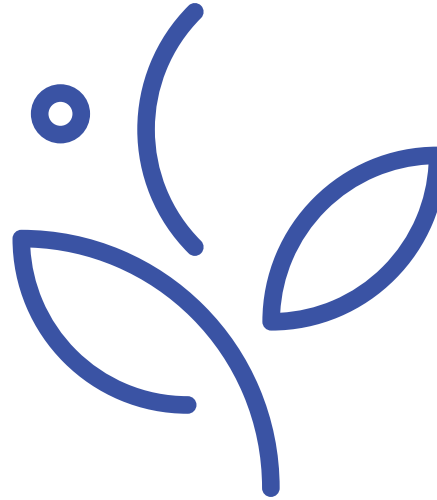
Druhým východiskovým zdrojom inšpirácie pre ornamentiku použiteľnú vo verejnom priestore je typická farebnosť modranskej majoliky – modrý dekor, zelený dekor, pestrý dekor a habánsky dekor.

Moderné dekoratívne riešenia inšpirované historickou ornamentikou

Štvrtým východiskovým zdrojom inšpirácie pre ornamentiku použiteľnú vo verejnom priestore je zjednodušená ornamentika vychádzajúca z typických prvkov modranskej majoliky – tzv. mikáčik, lupienok, ruža, kapustná hlava, bodka...

Existujúce realizácie

Označiť budovu možno viacerými spôsobmi s použitím keramických prvkov. Napr. označenie ulice, popisné číslo, názov pamiatky vo vyhotovení keramická tabuľka s výmalbou, keramické samostatné popisné čísla, prip. maľovaná tabuľka.

tabuľky s popisným číslom a označením budovy

označenie ulice

tabuľka s popisným číslom

maľovaná tabuľka s popisným číslom

1. Označenie ulíc – popisné číslo

Popisné čísla domov môžu byť umiestnené na fasádu v rôznych vyhotoveniach. Napr. ako samostatné keramické či glazované číslice, ako glazované keramické tabuľky alebo ako tabuľka odsadená od fasády domu vo vyhotovení eloxovaný hliník v antracitovej farbe s perforovaným číslom (príp. odfrézovaným názvom ulice) a vsadenou keramickou doštičkou.

2. Hliníkové puzdro na keramickú kachličku – kruhové

Hliníkové puzdro môže byť vyrobené v rôznych priemeroch podľa potreby. Puzdro je ako skladačka, je ľahko namontovateľné na podklad iba dvoma skrutkami. Keramická kachlička je vlepovaná do puzdra flexibilným lepidlom.

Puzdro sa dá prípadne zapustiť do dreveného podkladu, napr. lavička...

ø 5, 10, 15, 20, 25, 30 cm...

2. Hliníkové puzdro na keramickú kachličku – štvorcové

Hliníkové puzdro môže byť vyrobené v rôznych rozmeroch podľa potreby. Puzdro je ako skladačka, je ľahko namontovateľné na podklad iba dvoma skrutkami. Keramická kachlička je vlepovaná do puzdra flexibilným lepidlom. Puzdro sa dá prípadne zapustiť do dreveného podkladu, napr. lavička...

12 × 12, 20 × 20, 30 × 30, 40 × 40 cm...

3. Označenie historicky významnej budovy

Označenie historicky významnej budovy svojím tvaroslovím kontinuálne pokračuje v už realizovaných označeniach. Vo vyhotovení eloxovaný hliník v antracitovej farbe s odfrézovaným textom môže tabuľka obsahovať aj keramickú glazovanú tabuľku s popisným číslom budovy. Tabuľka je odsadená od fasády budovy.

Názov pamiatky

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut

Názov pamiatky

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut

Názov pamiatky

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut

Názov pamiatky

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut

Názov pamiatky

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut

Názov pamiatky

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut

4. Informačná tabuľa – nástenná

Nástenná informačná tabuľa vo vyhotovení eloxovaný hliník v antracitovej farbe s odfrézovaným textom, UV stabilnou potlačou doplnkového obrázka, mapy... môže byť umiestnená napr. na hradbách v miestach už existujúcich informačných tabúl.

*Modra jussu contenta bonis, sub palmitibus floret.
Ex dulci vitam ante subinde trahens*

*Hic igitur dulcem queras sub palmitibus vitam
Cui vitas vita juncta, quasque placet*

Bastiónové opevnenie s bránami – Národná kultúrna pamiatka

Modranské mestské hradby

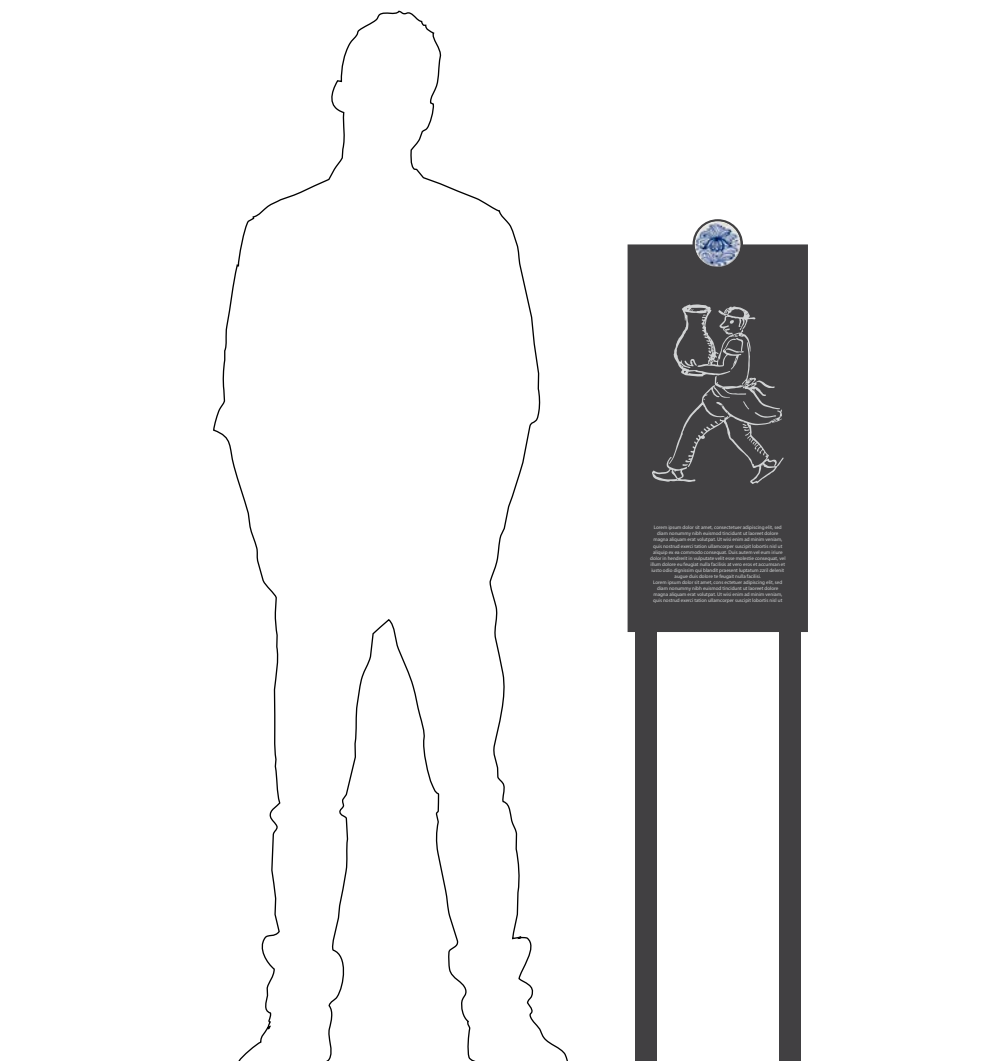
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et justo odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et justo odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

4. Informačná tabuľa – stojacia malá

Malá informačná tabuľa stojacia vo vyhotovení eloxovaný hliník v antracitovej farbe s odfrézovaným textom môže byť umiestnená napr. v Lipovej aleji, na mieste židovského cintorína...

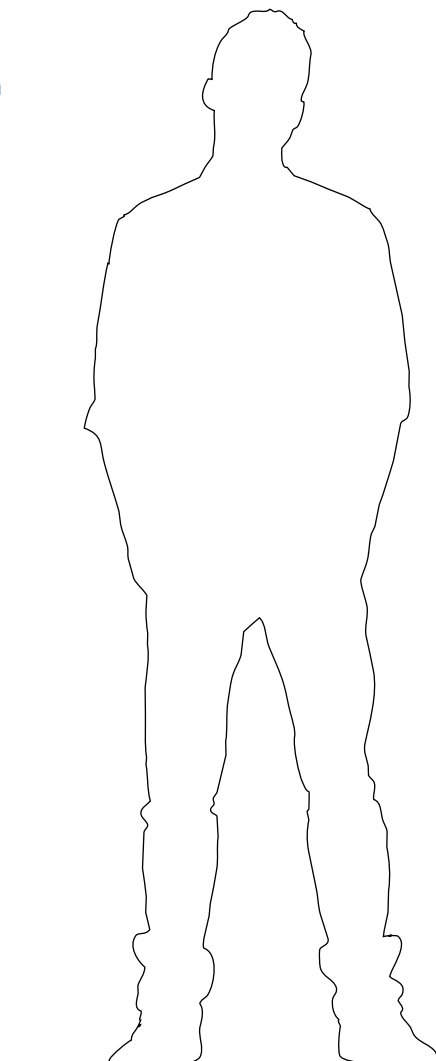

4. Informačná tabuľa – stojacia veľká

Veľká informačná tabuľa stojacia vo vyhotovení eloxovaného hliníku v antracitovej farbe s odfrézovaným textom môže byť umiestnená napr. vo vinohradoch, alebo byť súčasťou náučného chodníka modranskými vinohradníckymi lokalitami. Súčasťou informačnej tabule môže byť aj keramická glazovaná maľovaná tabuľka s témou vinohradníckeho roka.

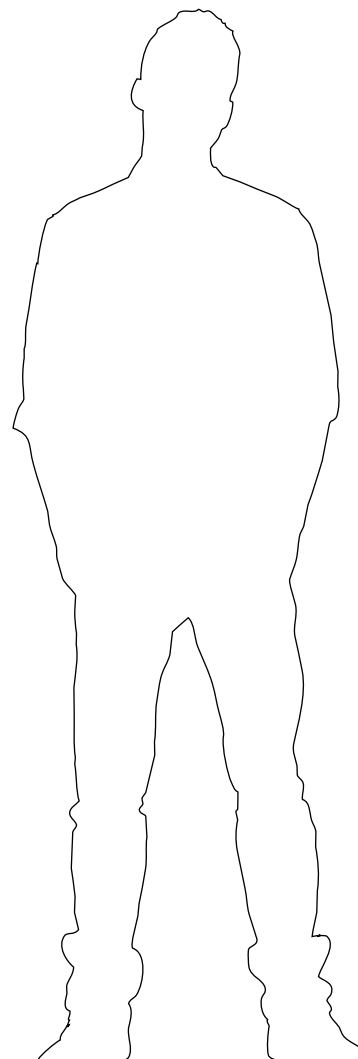
20-dielny cyklus Vinohradnícky rok (výber)
z výroby Slovenskej ľudovej majoliky

4. Informačná tabuľa – stojacia veľká

Veľká informačná tabuľa stojacia vo vyhotovení eloxovaný hliník v antracitovej farbe s odfrézovaným textom môže byť umiestnená napr. vo vinohradoch, alebo byť súčasťou náučného chodníka modranskými vinohradníckymi lokalitami. Súčasťou informačnej tabule môže byť aj dekoračný segment s typickou modranskou výmalbou vo vyhotovení UV stabilná potač.

5. Mobiliár – informačná tabuľa

Redizajnom štandardného radu infotabúl a pridaním dreveného segmentu, do ktorého by sa dal osadiť keramický dekoračný prvok, sa mobiliárové prvky vo verejnom priestore doplnili a zjednotili. Alternatívne možno osadiť dekoračný segment s typickou modranskou výmalbou.

Infotabula mmcité C-light IF

5. Mobiliár – lavička drevená

Branding mestských lavičiek závisí od vybraných typov. Keramická kruhová placka v hliníkovom puzdre by napríklad mohla byť zapustená do drevených častí opierky, príp. umiestnená na zvislé časti mobiliáru. Ako alternatíva sa môže použiť polep plechových plôch s UV stabilnými farbami.

5. Mobiliár – lavička

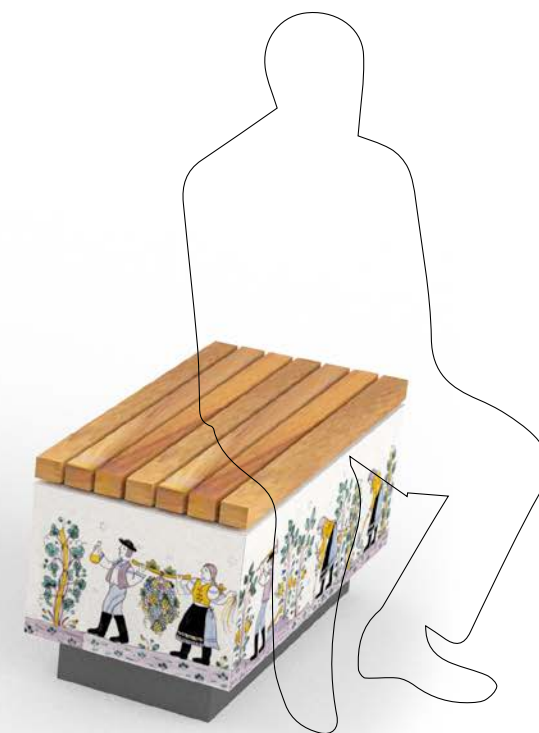
Branding mestských lavičiek závisí od vybraných typov. Keramická kruhová placka v hliníkovom puzdre by napríklad mohla byť zapustená do drevených častí opierky, príp. umiestnená na zvislé časti mobiliáru. Ako alternatíva sa môže použiť polep plechových plôch s UV stabilnými farbami.

5. Mobiliár – lavička

Súbor lavičiek – kubusov obložených ručne pomalovanými kachličkami – môže byť umiestnený v prírodnom priestore (napr. v časti Lipovej aleje). Ornametika môže vychádzať z tradičných motívov, prípadne môže mať aj naratívny charakter. Tieto segmenty môžu byť aj personalizované jednotlivými výtvarníkmi či keramickými majstrami.

6. Zastávka – Harmónia a Zochova chata

Dekoračné prvky na zastávkach majú spestriť chvíle čakania na autobus. Tematicy môžu mať čisto dekoračný charakter, príp. môžu mať aj naráťový charakter, napr. príbehy, aforizmy týkajúce sa prírody, typických modranských remesiel...

7. Drevený sud – vyhliadka na mesto

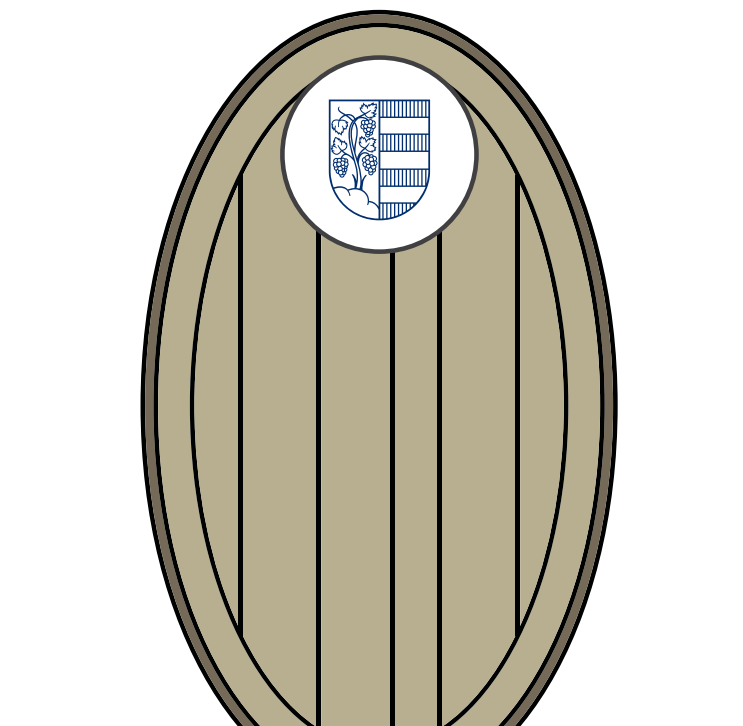
Keramické dekoračné prvky na zastávkach vychádzajú z Landsfeldových návrhov s dominujúcim motívom vinohradníctva a zvieratiek. Keramické tabuľky sú vložené do eloxovaných hliníkových puzdier a upevnené na podklad. V návrhu na zastávke Harmónia kruhové tvary kompozične dopĺňajú okrúhly vetrací otvor na zadnej strane suda.

7. Drevený sud – cestný ostrovček pri farskom kostole

Keramický dekoratívny prvok by mohol byť umiestnený na drevenom sude, osadenom na cestnom ostrovčeku pri farskom kostole. Na keramickej doštičke je vyobrazený mestský erb v modrej farbe.

8. Výtvarné diela vo verejnom priestore

Ak by sa v Modre podarilo osadiť vo verejnom priestore keramické skulptúry väčších rozmerov, plnili by aj účel často fotografovaných prvkov a boli by často vyhľadávaným turistickým foto pointom.

The Big Fish, 1999, John Kindness, Belfast

Gmunden

Höhr-Grenzhauser

Millennium park, 2013, Jun Kaneko, Chicago

Mačka, Alexandra Kováčiková, Zámok Petrovice

Head of Barcelona, 1991 – 92, Roy Lichtenstein, Barcelona

8. Výtvarné diela vo verejnom priestore

Keramické diela sochárov a výtvarníkov žijúcich a tvoriacich v Modre, ako aj iných, (napr. Marián Polonský, Alexander Walter, Jozef Franko, Jozef Sušienka...) by mohli byť dôstojným príkladom, ako vniesť keramiku do verejného priestoru mesta Modra. Mohli by byť osádzané v bezpečných lokalitách mesta (Lipová alej) alebo v mestských mikropriestoroch (nádvoře Starej radnice).

Ignác Bizmayer

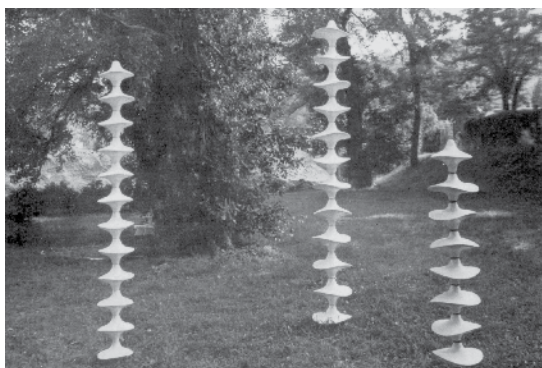
Jozef Franko, Marián Liška

Alexander Walter, Plody zeme, 1981

Jozef Sušienka, výstava v Piešťanoch, 1970

Marián Polonský, výstava v Modre, 2016

8. Výtvarné diela vo verejnom priestore

Jednou z ambícií mesta Modra by mala byť podpora a propagácia keramickeho remesla aj vo verejnom priestore. Organizovaním výtvarno-remeselných súťaží alebo výtvarných či keramických sympózií by mesto postupne mohlo tvoriť svoju zbierku diel, ktoré by mohli byť osádzané vo verejnom priestore na vytipovaných miestach. Takéto realizácie sú výborným a vyhľadávaným turistickým lákadlom.

Príkladom by mohol byť víťazný návrh súťaže „Keramický street art“ Andreja Friča. Jeho keramické zvieratká budú umiestnené na kamennom koryte potoka na začiatku Lipovej aleje.

Návrhy

Keramický street art, autor: Andrej Frič

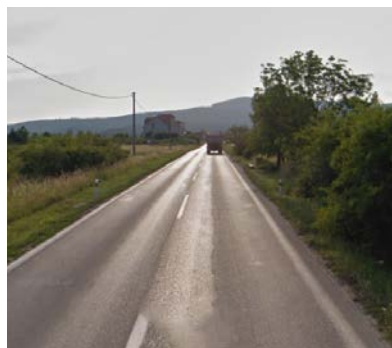

9. Totem pri vstupe do mesta

Totem pri hlavných cestných vtupoch do mesta je prvotnou informáciou o meste, jeho histórii, tradíciách či víziách. Ako architektonicko-dizajnérsky prvok by mal mať nadčasové výtvarné kvality s jasným odkazom na vinohradnícke či keramikárske remeslo. Takáto konkrétna téma s jasným zadáním by mohla byť obsahom výtvarno-dizajnérsko-architektonickej súťaže na riešenie týchto kľúčových cestných vstupov.

vstup do mesta od Šenkvic

vstup do mesta od Budmeric

vstup do mesta od Vinosadov

vstup do mesta od Dubovej

Martin Lettrich, pri diaľnici D2

Pavol Tóth, odpočívadlo na diaľnici D1

IV. Prípadová štúdia

Prípadová štúdia, úprava verejného priestoru, Štúrova ulica

Manuál treba chápať ako pomocný materiál, ktorý slúži hlavnému cieľu, harmonizovať a koncepčne budovať verejný priestor. V konkrétnej praxi môžu byť príklady modifikované, ale logicky a citlivo k danému prostrediu.

V rámci mesta majú mnohé miesta vyšší potenciál využitia oproti súčasnosti. Menšie či väčšie projekty v rámci verejného priestoru budú postupne mesto meniť.

Príklady podobných lokalít v rámci chodníkov na ulici Štúrova

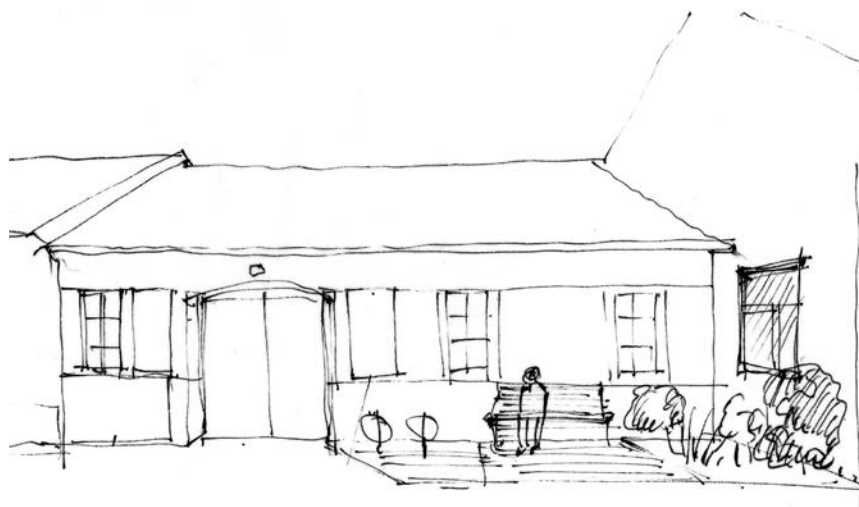

Pre ilustráciu úpravy verejného priestoru s použitím vytipovaného mobiliáru a navrhovaného značenia objektov s použitím keramického prvku.

Ide o priestor pred vstupom do Mestského centra sociálnych služieb z ulice Štúrova. Existujúci verejný priestor je tvorený historickou líniou domov v radovej zástavbe s uskakujúcou uličnou čiarou. Priestor medzi susednými domami je nepravidelným lichobežníkom dostatočných parametrov na to, aby časť spevnenej plochy bola využitá na iný účel. Chodník má šírku 2,5 m. V podobných polohách v rámci ulice sú tieto mikropriestory využité ako predzáhrady a plochy zelene. Vstup do centra je označený pôvodnými tabuľami, fasáda je nevýrazná a zastaraná.

Navrhujeme úpravu časti spevnenej plochy chodníka, osadenie mobiliáru, vytvorenie zelenej plochy s výsadbou a úpravu fasády jednoduchými a nenáročnými zásahmi – výmalba a nové značenie.

Nová úprava nebude mať vplyv na obnovu a výmenu dlažby v rámci celého chodníka. Otváranie spevnených plôch v častiach, ktoré sú zbytočne plošne predimenzované a nie sú využité, je dôležité pre zlepšovanie mikroklimy miesta.

Úprava fasády:

Pôvodné označenia budú odstránené. Meracie zariadenia – elektromer a plynomer – budú ponechané, natreté v navrhovanej farbe sokla.

Fasáda bude farebne upravená náterom v odtieňoch pieskových farieb.

Po pravej strane brány bude osadený nový informačný prvok, v rámci ktorého bude informácia ohľadom využitia budovy, popisné číslo, prípadne ďalšie oznamy. Dizajn informačnej platne je riešený v rámci kreatívnej časti s využitím keramického prvku.

Úprava verejného priestoru:

Z existujúcej plochy chodníka so zámkovou dlažbou Haka bude vybratá časť medzi susednou stavbou, líniou chodníka a vjazdom do brány. Ide o 19,5 m². Nová plocha bude oddelená od pôvodnej oceľovým obrubníkom zapusteným do pôvodnej úrovne tak, aby nevytváral bariéru.

Pri budovách bude odkvapový chodník zo žulovej kocky široký 40 cm.

Ostatná plocha bude dláždená rovnakým typom sekanej žulovej drobnej kocky (max. rozmer 10 cm). Na dláždenej ploche bude osadený mobiliár – stojan na bicykle OUTSIDER BIKE 315, lavička MMCITE PREVA URBANA LPU 151, odpadkový kôš MMCITE NANUK NN 360. Tieto prvky budú mať jednotnú farebnosť kovových prvkov vo farbe antracit. Drevo bude ošetrené olejovým náterom.

Výsadba bude navrhnutá ako trvalkový okrasný suchomilný záhon, napríklad:

- *Achillea Paprika*
- *Achillea Teracotta*
- *Echinacea purpurea Alba*
- *Echinacea purpurea Magnus Alchemilla mollis*
- *Salvia nemorosa Caradonna*

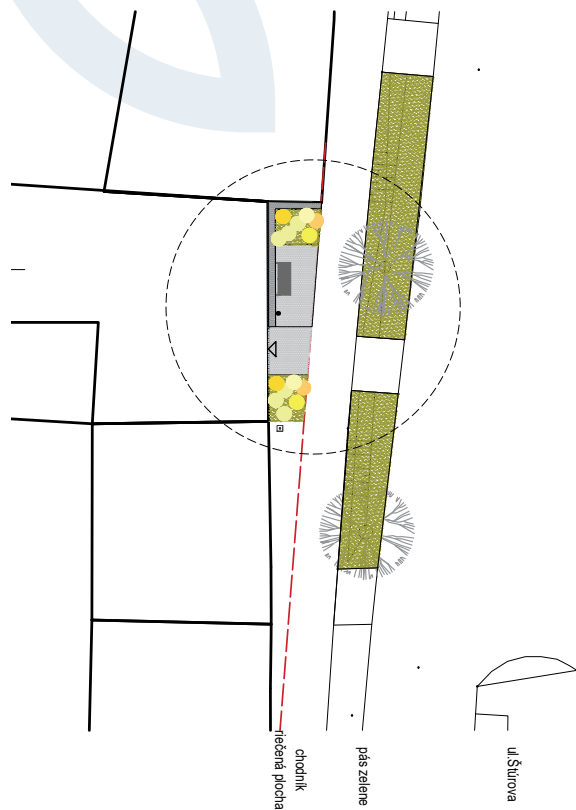

Pôvodný stav

Situácia, detail

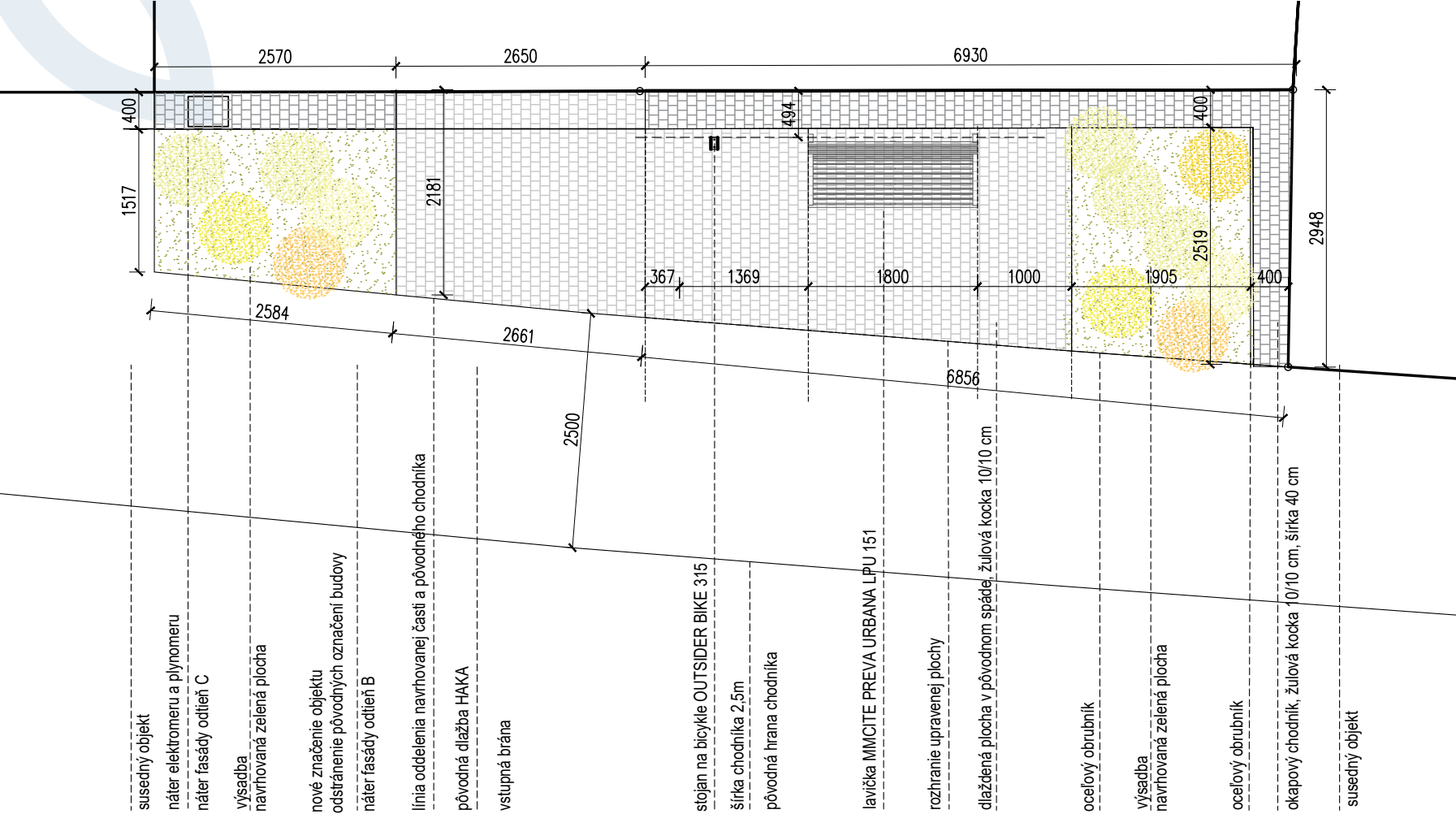

Situácia, širšie vzťahy, vyznačenie celého areálu Domu sociálnych služieb

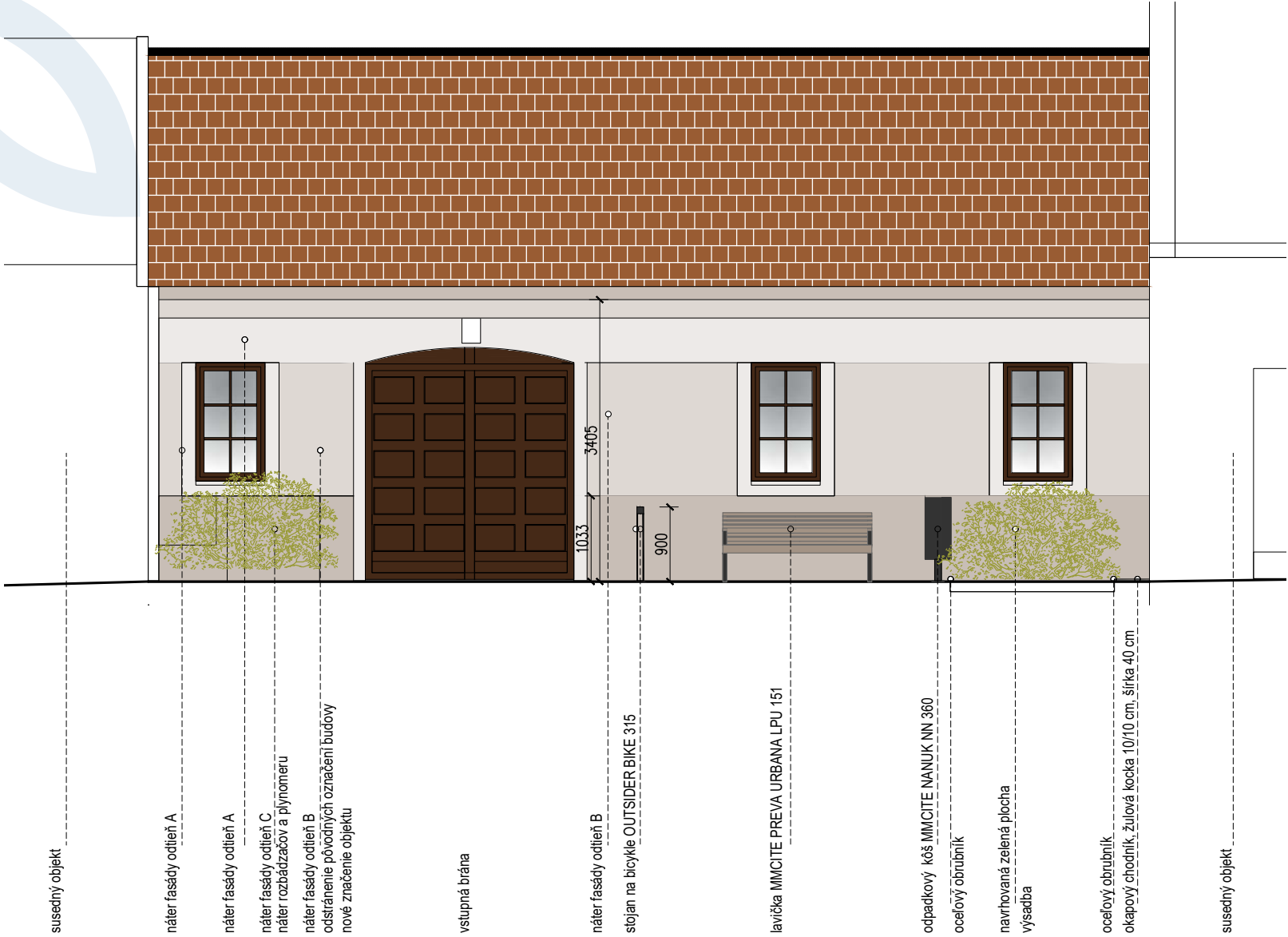

Pôdorys

Pohľad

susedný objekt

náter fasády odtieň A

náter fasády odtieň A

náter fasády odtieň C

náter rozvádzačov a plynomeru

náter fasády odtieň B

odstránenie pôvodných označení budovy
nové značenie objektu

vstupná brána

náter fasády odtieň B

stojan na bicykle OUTSIDER BIKE 315

lavička MMCITE PREVA URBANA LPU 151

odpadkový kôš MMCITE NANUK NN 360

oceľový obrubník

navrhovaná zelená plocha
výsadba

oceľový obrubník
okapový chodník, žulová kocka 10/10 cm, šírka 40 cm

susedný objekt

Návrh

Návrh

